

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
UYGULAMALI PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**EBEVEYİNİ BOŞANMIŞ BİREYLEDE BENLİK SAYGISI,
YALNIZLIK VE BAĞLANMA STİLLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Fatma ÜNLÜ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Zehra Banu SAYINER

İstanbul - 2015

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji.....Anabilim/Anasanat Dalı *Uygulamalı Psikoloji* Programı Tezli Yüksek Lisans
öğrencisi *Fatma ÜNLÜ* tarafından hazırlanan
“*Ebeveyni Basmış, Başarısız, Benlik Saygısı Yitirilmiş Düzeyleri ve*
Başlama Stilleri.....*Arayışları*.....*İstikrar*.....*İncelenmesi*.....”
adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : *02/07/2015*

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: *Yrd. Doç. Dr. Fehra Basmış Sayın*
Danışman: *Halice*.....Üniv. *Psikoloji* ASD/ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: *Doç. Dr. Ülker Meral ÇUHA*
Halice.....Üniv. *Psikoloji* ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: *Yrd. Doç. Dr. Muhammed MEHTAP*
Halice.....Üniv. *Çocuk ve Ergen Psikolojisi* ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi:
.....Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

Jüri Üyesi:
.....Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

ÖNSÖZ

Ebeveyni Boşanmış Bireylerde Benlik Saygısı, Yalnızlık ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı bu araştırma Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans Programı'nda tez olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışmada Boşanma kavramı, boşanmanın ebeveynler ve çocuklar üzerindeki etkileri, benlik, benlik saygısı, yalnızlık ve bağlanma stillerine ait literatür yer almaktadır. Günümüzde boşanmanın artış göstermesi ve ebeveyni boşanmış yetişkinler üzerinde literatür kısıtlılığından dolayı bu araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırma süreci boyunca bilgisini ve desteğini eksik etmeyen, sonsuz özveri ile yanımda olan tez danışmanım Yrd. Doç. Zehra Banu SAYINER'e çok teşekkür ederim.

Tüm çalışmam boyunca benden desteklerini esirgemeyen değerli yakınlarım Aydan ÜNLÜ' ye, Ceren ÖZEL'e, Fatma GÜL'e, Tahir ÜNLÜ' ye Mert ÖZDEMİR.'e, Gökalp ÖZEL'E Alican ERGÖLEN'e, Didem GÜR' e, Sevgül ÇAKIR' a Özlem GÜL'e, Büşra KARAKAŞ'a, Pınar DENİZ'e, Songül ALATAŞ'a ve Aytuğ ÖZCAN'a çok teşekkür ederim.

Hayatımın her sürecinde yanımda olan desteklerini, güvenlerini, sevgilerini hep üzerimde hissettiğim, sevgili annem Ummahan KOYUN'a, babam Süleyman ÜNLÜ' ye, babaannem Yeter ÜNLÜ' ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak şimdi yanımda olamasa da; gücünü, sevgisini, huzurunu hep kalbimde hissettiğim sonsuzluğa uğurladığım canım dedem Tahir ÜNLÜ' ye sonsuz teşekkürler.

FATMA ÜNLÜ

Haziran – 2015

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın problem Cümlesi	6
1.3. Alt Problemler.....	6
1.4. Araştırmanın Önemi.....	7
1.5. Sayıtlar.....	8
1.6. Sınırlılıklar	8
1.7. Tanımlar.....	9
2. KURAMSAL YAKLAŞIM VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Boşanma Kavramı Ve Kuramsal Açıklamalar.....	10
2.1.1. Boşanma	10
2.1.2. Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri.....	10
2.1.3. Boşanma İle İlgili Araştırmalar	13
2.2 Benlik Kavramı Ve Kuramsal Açıklamalar	14
2.2.1. Benlik	14
2.2.2. Benlik Saygısı.....	15
2.2.3. Benlik Saygısı ile İlgili Araştırmalar.....	16
2.3. Yalnızlık Kavramı ve Kuramsal Açıklamalar.....	17
2.3.1. Yalnızlıkla İlgili Araştırmalar	20
2.4. Bağlanma Kavramı Ve Bağlanmaya İlişkin Kuramlar	21
2.4.1. Bağlanma İle İlgili Araştırmalar.....	25
3. YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırma Modeli	27
3.2. Araştırmanın Evren Ve Örneklemi	27

3.3. Veri Toplama Araçları	27
3.3.1. Demografik Bilgi Formu	28
3.3.2. Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri	28
3.3.3. UCLA Yalnızlık Ölçeği.....	29
3.3.4. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri	30
3.4. Verilerin Analizi.....	30
3.4.1. Parametrik Olmayan Testler.....	31
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	32
5. TARTIŞMA.....	53
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	
6.1. Sonuç	65
6.2. Öneriler	66
EKLER.....	78
EK 1: Demografik Bilgi Formu	79
EK 2: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	80
EK 3: UCLA Yalnızlık Ölçeği.....	81
EK 4: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri	82
ÖZGEÇMİŞ.....	84

KISALTMALAR

Akt. : Aktaran

SPSS : Statistical Package for Social Sciences

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

Diğ. : Diğerleri

TABLO LİSTESİ

Tablo 4.1: Demografik Bilgiler	32
Tablo 4.2: Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi	35
Tablo 4.3: Normallik Testi	35
Tablo 4. 4: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Cinsiyetleri İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Mann-Whitney U Testi.....	36
Tablo 4. 5: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Yaşları İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi.....	37
Tablo 4. 6: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Eğitim Durumları İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi	38
Tablo 4. 7: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Medeni Durumları İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stilleri İlişkin Kruskal-Wallis Testi.....	39
Tablo 4. 8: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Anne Eğitim Durumları İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi	40
Tablo 4.9: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Baba Eğitim Durumları İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi	41
Tablo 4.10: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Anne Babalarının Boşandığı Zamanki Yaşları İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi.....	43
Tablo 4.11: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Annelerinin Yeniden Evlenme Durumu İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi	44
Tablo 4.12: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Babalarının Yeniden Evlenme Durumu İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi	45
Tablo 4.13: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Kardeş Sayıları İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi.....	46
Tablo 4.14: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Kaçınıcı Çocuk Oldukları İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi:	47
Tablo 4.15: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Üvey Kardeşleri Olma Durumu İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Mann Whitney U Testi.....	48
Tablo 4.16: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Üvey Kardeşlerine Yakınlık Dereceleri İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Mann Whitney U Testi	49
Tablo 4.17: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Boşanmadan Sonra Kiminle Yaşadıkları İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stilleri İlişkin Kruskal-Wallis Testi	50
Tablo 4.18: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Gelir Durumları İle Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi.....	51
Tablo 4.19: Ebeveyni Boşanmış Bireylerde; Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri Ve Bağlanma Stillerine İlişkin İlişki Sonuçları.....	52

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Fatma ÜNLÜ
Anabilim Dalı :Psikoloji
Programı :Uygulamalı Psikoloji
Tez Danışmanı :Yrd. Doç. Dr. Zehra Banu SAYINER
Tez Türü ve Tarihi :Yüksek Lisans – Haziran 2015

EBEVEYİNİ BOŞANMIŞ BİREYLEDE BENLİK SAYGISI, YALNIZLIK VE BAĞLANMA STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmada ebeveyni boşanmış 19 yaş üstü bireylerin benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stillerin açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma Eskişehir ili merkezinde ikamet eden ebeveyni boşanmış toplam 140 birey ile gerçekleştirilmiştir.

Ebeveyni boşanmış bireylerin demografik bilgilerini öğrenebilmek için, araştırmacı tarafından demografik bilgi formu geliştirilmiştir. Ebeveyni boşanmış bireylerin benlik saygısını ölçmek için Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, algıladıkları yalnızlık düzeyini saptamak için UCLA Yalnızlık Ölçeği, bağlanma stillerini belirlemek için Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri kullanılmıştır.

Araştırma sonucuna göre katılımcıların benlik saygısı, yalnızlık ve kaçınmaları orta düzeyde iken kaygıları yüksek bulunmuştur. Katılımcıların benlik saygısı arttıkça yalnızlıkları da artarken kaçınma ve kaygıları azalmaktadır. Kaçınma cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve kadınların kaçınma düzeyleri erkeklere göre daha yüksektir. Yalnızlık yaşa göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve yaş arttıkça yalnızlık azalmaktadır. Yalnızlık eğitime göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve eğitim yükseldikçe yalnızlık artmaktadır. Benlik saygısı, yalnızlık ve kaçınma anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Anne eğitim durumu arttıkça benlik saygısı ve yalnızlık artmakta iken kaçınma azalmaktadır. Kaygı babanın yeniden evlenme durumuna göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve babası tekrar evlenenlerin kaygıları en yüksektir. Benlik saygısı annesi babası boşandıktan sonra hayatına devam ettiği kişiye göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve annesi babası boşandıktan sonra annesiyle kalanların benlik saygıları en yüksektir. Benlik saygısı ve yalnızlık gelire göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve gelir arttıkça benlik saygısı ve yalnızlık da artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Boşanma, Benlik Saygısı, Yalnızlık, Bağlanma Stilleri

GENERAL INFORMATION

Name and Surname	:Fatma ÜNLÜ
Field	:Psychology
Program	:Applied Psychology
Supervisor	:Assist. Prof. Zehra Banu SAYINER
Degree Awarded and Date	:Master – June 2015

ANALYSIS OF INDIVIDUALS IN SELF ESTEEM, LONELINESS AND ATTACHMENT STYLES, WHO HAVE DIVORCED PARENTS

ABSTRACT

In this research analysis of self - esteem, loneliness and attachment styles of individuals older than 19 who have divorced parents is aimed. Research was conducted in Eskişehir on 140 individuals who have divorced parents.

Researcher applied demographic form to be able to get the information of the individuals. Rosenberg Self - Esteem Scale is used to see the range of self - esteem of individuals having divorced parents and UCLA Loneliness Scale is applied to detect the level of loneliness and Experiences in close relations inventory is used to be able to learn the styles of attachment.

According to research while the levels of self - esteem, loneliness and avoidance of participants are moderate, the level of anxiety is comparatively high. As the self - esteem level of the participants increases the level of loneliness increases too but avoidance and anxiety decrease. Avoidance shows difference according to gender statistically. Women have more avoidance than men. Loneliness shows difference according to age statistically. As the one gets old the feeling of loneliness decreases. And loneliness shows differences according to level of education . As the one gets more educated, the feeling of loneliness increases. Self - esteem, loneliness and avoidance show difference statistically according to mother's education level. As the level of mother's education increase but avoidance decreases. Anxiety shows difference according to father's marriage situation statistically. The ones whose father gets marry again have the highest level of anxiety. Self - esteem shows difference statistically according to one with whom the individuals carry on his life after parents get divorced. The ones who stay with mother have the highest level of self - esteem. Self - esteem and loneliness show difference according to financial situation. As the input increases self - esteem and loneliness increases too.

Keywords: Divorce, Self - Esteem, Loneliness, Attachment Styles

1. GİRİŞ

Bu bölümde yapılan çalışmanın problem durumu, amacı, önemi, sayıtları, sınırlılıkları ve tanımlamalarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Problem Durumu

Aile, içerisinde üreme gerçekleştirilen anne, baba ve çocuklardan oluşan toplumun en küçük yapı birimidir. Çocuklar fiziksel, zihinsel ve psikososyal açıdan ilk ve en etkili gelişimlerini aile içerisinde sürdürürler ve aileden aldıkları eğitimle çevreye uyum sağlayabilme sürecine girerler. Aile, çocuğun topluma ve yaşama uzanabilmesinde önemli bir görev almaktadır. Çocuklar aileden aldıkları rol modeller ve yaşantılarla olumlu sosyal davranış ve değer kazanmaktadırlar. Çocukların ileride sağlıklı bireyler olabilmeleri için, yetiştikleri ailelerin görevlerini ve işlevlerini sağlıklı bir şekilde yerine getirmeleri gerekmektedir. Çocuklar ailesinden aldıkları rol modellerin, davranışlarını taklit ederek sosyal bir birey olma sürecine hazırlanmaktadırlar (Yavuzer, 2006).

Boşanma, yasalar çerçevesinde gerçekleştirilmiş olan evliliğin, yargıç kararı ile sonlandırılması, tarafların karı koca olarak hiçbir bağlarının kalmaması durumudur. Tarafların ortak çocuklarının boşanmadan sonra kiminle yaşayacakları ve hakları hukuki ve bireysel kararlar sonucunda belirlenmektedir. Kişilerin karı - kocalık görevleri bitmekle birlikte anne-babalık görevleri devam etmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2013 araştırmaları, 2011 yılında evlenme sayısı 592.775, boşanma sayısı 120.117; 2012 yılında evlenme sayısı 603.751 boşanma sayısı 123.325; 2013 yılında evlenme sayısı 600.238, boşanma sayısı 125.305 olarak belirtilmiştir. Bu verilere bakıldığında yılda yaklaşık 600.000 kişi evlenmiş ve yaklaşık 123.000 kişi boşanmıştır (TÜİK, 2013).

Boşanmanın hem boşanma kararı alan ebeveynler hem de çocuklar açısından birçok olumsuz sonuçları vardır. Ebeveynlerin yeni yaşama alışma sürecinde çocuklarını ihmal edebilme durumu, çevrenin parçalanmış aile üyelerine olumsuz eleştirileri, çocukların anne, baba arasındaki anlaşmazlığa boşanmadan önce de sonra da şahitlik etmeleri, çocukların her koşulda ebeveynlerinden birinden ayrı kalmak zorunda olmaları, ekonomik durumdaki değişimler, okul ve ev değişikliği yaşanabilecek sorunların bazılarıdır. Çocuklar yeni yaşamlarına uyum sürecinde, geleceğe karşı güvensiz, anne babanın birinin yokluğundan

dolayı yalnızlık hissi, ebeveynlere yönelik öfke, boşanmadan dolayı kendini suçlu hissetme, derslere karşı ilgisiz olma, üzgün görünme, terk edildiklerine ve eskisi kadar sevilmediklerine ilişkin olumsuz durumlar geliştirebilmektedirler.

Freud ve Ericson'a göre boşanma döneminde çocuğun yaşı, bazı gelişim aşamalarını geçirebilmesi önemli bir unsurdur. Bu dönemde çocuğun yaşının küçük olması, çocuğun gelişim sürecini derinden etkilemektedir. Çocukların boşanmaya gösterdikleri tepkiler ve boşanmanın etkileri çocuğun yaşına, cinsiyetine, kişilik özelliklerine ve aile yapısına göre değişim göstermektedir (Akt., Aydın, 2010).

Boşanmanın çocuklar üzerinde bıraktığı bir başka etki ise annenin ya da babanın başkaları ile evlenmesidir. Çocuk alıştığı anne baba kavramından koparak, yeni anne baba kavramına alışmakta zorluk çekmekte, annesini ve babasını bir başkası ile paylaşmanın verdiği tedirginlikle kıskançlık, öfke, kavgacılık gibi davranışlar geliştirmektedir. Bu durum ebeveynleri de olumsuz yönde etkilemektedir.

Anne ya da babanın bir başkası ile evlilik yapması çocukta, yeni ebeveyne alışma açısından sıkıntı, anne babayı bir başkası ile paylaşmak açısından kıskançlık yaratabilmekte, çocuklar evlenen ebeveynin sevgisinden şüphelenip, kaygı ve üzüntü hissedebilmektedir.

Anne babası boşanmış çocuklarda üvey kardeş olması, ebeveynleri kıskanma, yeni kardeşi kabul edememe aynı ebeveyn den olan kardeşleri ile kıyaslama ve aile içerisinde kopukluğa neden olabilmektedir.

Boşanma sonrasında ekonomik yetersizlik, yeniden evlenme, ölüm gibi nedenlerle tarafların ortak çocukları anneden ve babadan aynı anda uzak kalmak zorunda olup, büyük anne büyük baba, akraba ya da sosyal hizmetlere gönderilebilmektedir. Bu çocuklarda boşanmanın kısa ve uzun süreli etkileri diğer çocuklara göre daha fazla hissedileceği beklenmektedir.

Benlik bireyin kendisi ile ilgili algıların, geçmiş deneyimlerin, gelecek ile ilgili planların, sosyal rollerin, ebeveyn ve diğer insanlarla etkileşimin kavramsal ben olarak zihinde temsil edilmişidir. Genç yaşantısı sürecinde, deneyimler sonucunda kendisi ile ilgili bir kavram oluşturur (Aydın, 2010).

Rogers'a göre çocuğun benlik duygusunun gelişmesinde anne çocuk ilişkisinin üzerinde durmuştur. Anne bebeğe koşulsuz sevgi gösterirse bebek sağlıklı bir kişilik geliştirir. Anne bebeğe koşullu sevgi gösterir ise bebek annesinin bu davranışını içselleştirerek buna uygun değer koşulları geliştirir. Bu durumda çocuk sadece belirli koşullar altında kendini değerli bulur ve benliğini tam anlamı ile geliştiremez. Rogers ergenlik dönemindeki bireylerin; anne babadan ya da sosyal çevreden kendilerine uyum sağlama derecelerine göre sevgi ve övgü

aldıklarını ve durumun benlik saygısını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir (Akt., Schults ve Schults, 2007: 680).

Benlik saygısı kavramı, kişinin kendisiyle barışık olma derecesi ve elde ettiği başarılarının isteklerine oranı ile ilişkilidir. Buna göre, ancak istekleri ve amaçları gerçekçi bir kişi, kendini değerli göreceğinden dolayı mutlu olacaktır (Bruno, 1996).

Ebeveynlerim çocuklarına yönelik yaklaşımları yargılayıcı olmaktan uzak, net bir şekilde olursa çocuğun olumlu benlik saygısı geliştirmesine yardımcı olur ve böylelikle çocuk benlik saygısını içselleştirir.

İnsanlar dünyaya geldikleri günden itibaren aileleri ve çevrelerinden edindikleri bilgilerle benlik kavramı oluştururlar. İnsanlar bu oluşturdukları benlik kavramından memnunlar ise olumlu bir benlik saygısı geliştirmiş olurlar. Çocuğun içinde yetiştiği ailenin hoş görülmesi, güven verici, esnek, anlayışlı, ilgili olması benlik saygısını olumlu yönde etkilemektedir. Bu nedenle ailesi boşanmış bireylerde ailenin parçalanması ile birlikte oluşan ilgi kaybı, yeni yaşama alışma süreci, boşanma sürecinin getirdiği zorluklar, ebeveynlerden uzak kalma kendini değersiz görme eğilimi gibi faktörler bireyin benlik saygısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Yapılan araştırmalar, ebeveyni boşanmış çocukların boşanmamış çocuklara göre yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olduğuna ulaşmıştır (Pancar, 2009). Bu durum çocuğun, ihtiyaç duyduğu zamanlarda annesinden ve annesinin yakınlarından ya da babasından ve babasının yakınlarından uzak olmak zorunda kalmasıyla, boşanma sürecinin etkileri ile kişiler arası ilişkilerde yaşadığı zorluklar ve artık sevilmemeye, terk edilme düşüncesine kapılmaları ile açıklanabilmektedir.

Literatürde yalnızlığın birçok tanımı yapılmaktadır. Yalnızlık, kişinin sosyal ilişkilerinde kendini yabancı, yanlış anlaşılmalı, başkaları tarafından kabul edilmemiş hissetmesi ve duygusal yakınlık kurabileceği bireylerin olmaması durumunda ortaya çıkan hoş olmayan psikolojik bir yaşantı olarak tanımlanmaktadır. Yalnızlık, kişiler arası iletişim sorunları nedeni ile kişilerin birbirlerini tehdit olarak algılamaları ve kaygılanmaları sonucunda gelişmektedir.

Literatürde yalnızlık duygusal yalnızlık ve sosyal yalnızlık olarak ikiye ayrılmıştır. Duygusal yalnızlığın bireyin çevresindekilerle ilişki kuramamasından kaynaklandığını sosyal yalnızlığın ise, bireyin ihtiyaç duyduğu ilişkiyi çevresinde bulamamasından kaynaklandığını belirtmiştir. (Weiss, 1973: 16- 18).

Yalnızlık, bazen önemli bir kişinin kaybı, bazen evden ayrılma gibi nedenlerle ortaya çıkabilmektedir. Bu yaşantı, kişide sıkıntı oluşturarak, bireyin kendisine çevresine psikolojik,

fiziksel ve sosyal açıdan zararlar oluşturabilmektedir. (Yılmaz ve Altınok, 2009). Aile işlevleri ve aileden alınan sosyal destek yalnızlık düzeyini anlamlı düzeyde düşürmesi beklenmektedir.

Kendini yalnız hissedenen bireylerde; kendilerini çevresindekilerle uyum içerisinde hissedememe, sosyal ilişkilerde zayıflama, sorumluluklardan uzaklaşma, arkadaşlık ilişkilerinde zorluklar yaşama, yüzeysel ilişkiler oluşturma, olaylara olumsuz yönden bakma, benmerkezci tutumlar görülmektedir.

Güvenilir bir ortamda yetiştiklerini hissedenen çocuklar kendilerine ve çevrelerine yönelik olumlu düşünceler içerisinde olur. Ayrılma nedeni ile anne baba ve çocuk arasındaki bağın, zarar görmesi, çocuğun kaygı hissetmesine böylece benlik saygılarının düşmesine ve yalnız hissetmelerine neden olmaktadır (Pancar, 2009).

Boşanmanın çocuk üzerinde bırakmış olduğu uzun süreli etkilerden birinin de bağlanma nesnesinden ayrılma olduğu düşünülmektedir.

Bağlanma, çocuğun birincil başkalarıyla anlamlı duygusal ilişkiler kurabilme yetisi ile ortaya çıkan özellikle tehlike ve stres zamanlarında etkisini gösteren kalıcı bir duygusal bağ olarak tanımlanmaktadır. Bağlanma davranışı, Bowlby tarafından bireyin korktuğu veya stresli durumlarında, bir nesne ile ilişki geliştirmek ya da yakınlık kurmak için hissettiği arzu olarak tanımlanmıştır. Bağlanma tarzı ile yakından ilişkili olan ebeveynlik tarzları, fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı, kendine güvenen bireylerin yetişmesinde önemli fonksiyonlara hizmet etmektedir (Özer, 2011). Annenin çocukla olan ilişkisi, çocuğun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik duyarlılığı, çocuğun kişiliğini olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir.

Ergen ve yetişkinlerin bağlanma tarzlarının araştırıldığı çalışmalarda; bebeklikte oluşturulan bağlanma tarzları ile yetişkinlerde görülen bağlanma tarzları paralellik göstermiştir. Safran (1990) tarafından bireylerin yetişkinliklerinde yaşadıkları kişilerarası ilişkilerin, çocukluk dönemindeki bağlanma kişisiyle kurulan ilişkilerin doğrultusunda belirlendiğini ileri sürülmüştür. Bağlanma stilleri kaçınma ve kaygı alt boyutunun kombinasyonları olarak oluşmaktadır. Kaygı boyutu bireyin başkaları tarafından kabul ya da reddedilmesi ile ilişkiliyken, kaçınma boyutu bireyin başkalarına karşı yakın olma ya da kaçınma eğilimidir.

- Güvenli Bağlanma Stili: Düşük kaygı ve düşük kaçınma boyutlarının kombinasyonundan oluşmaktadır. Bu kombinasyondaki bireyler, yüksek öz saygı ve özgüvene sahiptir ayrıca başkalarına da güven duyma konusunda sıkıntı yaşamazlar. Bu tarz bağlanma geliştiren bireylerde kendilerine ve diğerlerine ilişkin olumlu düşünceler söz konusudur.

- Kaygılı Bağlanma Stili: Yüksek kaygı ve düşük kaçınma boyutlarının kombinasyonundan oluşmaktadır. Bu tarzda bağlanma geliştiren bireyde kendilerine ait olumsuz düşünceler yer alırken, başkalarına ait olumlu düşünceler yer almaktadır. Kaygılı bağlanan kişilerin ebeveynlerinin, tutarsız ve duyarsız davranışları bulunduğu belirtilmektedir. Bunun yanı sıra bu örüntüdeki bireylerin kaçınma davranışlarının bulunduğu ve kendilerine yönelik değersizlik hislerinin olduğu bildirilmektedir. Bu bireylerde başkaları ile yakın ilişki kurma istekleri vardır ancak, onlarla yapışkan bir tarzda ilişki kurmak istediklerinden diğer insanları kendilerinden uzaklaştırabilmektedirler.

- Kaçıngan Bağlanma Stili: Yüksek kaçınma ve düşük kaygı boyutlarının kombinasyonundan oluşmaktadır. Bu tarz bağlanma geliştiren insanlarda kendilerine yönelik olumlu diğerlerine yönelik olumsuz düşünceler söz konusudur. Bu örüntü içinde, bağlanma gereksiniminin kabul edilmemesiyle ilgili, daha karmaşık bir mekanizma söz konusudur. Kayıtsız bağlanma geliştiren bireylerde, bağlanma kişisinden gelebilecek olan reddedilme davranışından sonra benlik algılarında zayıflama oluşmaması için bağlanma kişileri ile aralarına mesafe koymaktadırlar.

- Korkulu Bağlanma Stili: Yüksek kaçınma ve yüksek kaygı boyutlarının kombinasyonundan oluşmaktadır. Bu tarz bağlanma geliştiren bireylerin hem kendilerine hem başkalarına yönelik olumsuz düşünceleri yer almaktadır. Bu bireylerde, kendilerinin seilmeyi hak etmediklerine başkalarına güvenilmemesi gerektiğine ait inançlar yer almakta, kaygı ve kaçınma düzeylerinin yüksek olduğu bildirilmektedir. Bunun yanı sıra, öz güven eksiklikleri vardır ve oldukça çekingendirler. Korkulu bağlanma stili geliştiren bireylerin reddedici ve eleştirici anne babaya sahip oldukları belirtilmektedir (Soygüt, 2004).

İnsanlar güvenlik ihtiyacında olduklarında, rahatsızlandıklarında ve kendilerini kötü hissettiklerinde bağlanma kişisi ile bağlantı kurma gereksinimi ile dünyaya gelirler. İnsanlar ancak kendilerini güvende hissedersen etrafları tanımaya başlarlar. Bu nedenle bağlanma kişisi ile oluşan iletişim insanlar için oldukça önem taşımaktadır. Çocuklar, bağlanma kişilerine yakın olma ihtiyacı hissettiklerinde onları yakınlarında göremezlerse kaygılanırlar ve güvenli bağlanma kuramazlar. Güvenli bağlanma kuramayan çocukların yetişkinliğinde de kaygılı oldukları, güvenli bağlanma kuramadıkları araştırmacılarca kanıtlanmıştır. Bağlanma davranışı bebeklikte oluşarak, bireyin tüm yaşamını etkilemekte, bireylerin kişiler arası ilişkilerine yön vermektedir.

1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi

Ebeveyni boşanmış 19 yaş ve üzeri bireylerin benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

1.3. Alt Problemler

1. Ebeveyni boşanmış bireylerin; cinsiyetleri ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Ebeveyni boşanmış bireylerin; yaşları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Ebeveyni boşanmış bireylerin; eğitim durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında bir anlamlı bir fark var mıdır?
4. Ebeveyni boşanmış bireylerin; medeni durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında bir fark var mıdır?
5. Ebeveyni boşanmış bireylerin; anne eğitim durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. Ebeveyni boşanmış bireylerin; baba eğitim durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
7. Ebeveyni boşanmış bireylerin; anne babalarının boşandığı zamanki yaşları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
8. Ebeveyni boşanmış bireylerin; annelerinin yeniden evlenme durumu ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
9. Ebeveyni boşanmış bireylerin; babalarının yeniden evlenme durumu ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
10. Ebeveyni boşanmış bireylerin; kardeş sayıları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
11. Ebeveyni boşanmış bireylerin; kaçınıcı çocuk oldukları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
12. Ebeveyni boşanmış bireylerin; üvey kardeşleri olma durumu ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

13. Ebeveyni boşanmış bireylerin; üvey kardeşlerine yakınlık dereceleri ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
14. Ebeveyni boşanmış bireylerin; boşanmadan sonra kiminle yaşadıkları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
15. Ebeveyni boşanmış bireylerin; gelir durumları ile benlik saygısı, yalnızlık ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
16. Ebeveyni boşanmış bireylerin; benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında bir ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Çocuklar fiziksel, zihinsel ve psikolojik ve sosyal açıdan ilk ve en etkili gelişimlerini aile içerisinde sürdürürler ve aileden aldıkları eğitimle çevreye uyum sağlayabilme sürecine girerler. Çocukların davranışları, ebeveynlerini rol model almasıyla oluşur, çocuklar ebeveynlerini taklit ederek büyürler.

Ülkemizde boşanma sayısı yıllarla birlikte artış göstermektedir. Boşanma olgusu hem boşanan tarafları hem de çocukları oldukça etkilemektedir. Boşanma sürecinde yaşanan zorluklar ve ebeveynlerinden birinden ayrı kalma zorunluluğu çocukları psikolojik anlamda etkilemekte ve bu etkilerden bazıları yetişkinlikte de devamlılığını sürdürmektedir.

Benlik saygısı, kişinin oluşturduğu benlik kavramının annesi, babası ve sosyal çevresi tarafından beğenilmesi ve benimsenmesi ile oluşmaktadır. Bu süreçte benlik saygısının oluşmasında ailenin çocuğa karşı olumlu bir tutum içerisinde olması oldukça önem taşımaktadır. Bu nedenle ailesi boşanmış bireylerde ailenin parçalanması ile birlikte oluşan ilgi kaybı, yeni yaşama alışma süreci, boşanma sürecinin getirdiği zorluklar, ebeveynlerden uzak kalma kendini değersiz görme eğilimi gibi faktörler bireyin benlik saygısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Yalnızlık bireyin çevresi ile ilişki kuramaması ya da ihtiyaç duyduğu nitelikte ilişkiyi çevresinde bulamamasından kaynaklanan hoş olmayan bir yaşantıdır. Literatürde ebeveyni boşanmış çocukların yalnız düzeylerinin yüksek olduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. Bunun nedenleri, çocuğun ebeveynlerinden uzak durması, boşanma sürecinde ortam değiştirmek zorunda kalması, kişiler arası ilişkilerde sorunlar ve kaygı olabilmektedir. Bu çalışmada ebeveyni boşanmış yetişkinlerin yalnızlık düzeyleri araştırılacaktır.

Çocuklar özellikle korktukları, stresli oldukları durumlarda korunmaya ihtiyaç duyduklarında onları bağlanma figürlerine yönlendiren bağlanma davranışı sistemi ile doğar.

Çocuklar için bağlanma figürleri anne, baba ya da bakıcılarıdır. Çocuklar İhtiyaçları olduğunda eğer bağlanma figürlerine ulaşamazlarsa güvenli bağlanma kuramazlar. Bu nedenle ebeveyni boşanmış çocuklarda ebeveynlerinden biri uzak olacağından güvenli bağlanmanın gerçekleşmemesi olasıdır. Yapılan araştırmalar güvenli bağlanma kuramayan çocukların, yetişkinlik döneminde de güvenli bağlanma kuramadığını desteklemektedir.

Araştırma anne babanın boşanma sonrasında çocuğun benlik saygısı, yalnızlık ve bağlanma stilleri ile ilgili yaşanabilecek sorunların yetişkinliğe kadar sürecek şekilde uzun etki bırakmaması için önlemler alınmasına ışık tutacaktır. Boşanma kararı alınırken çocuğun yaşına, boşandıktan sonra çocuğun kimle kalacağına, kardeş sayısına, üvey anne – baba – kardeş durumunun nasıl etki bırakacağına, ekonomik ve eğitim durumunun etkisine dikkat edilmesi için yol gösterici olacaktır.

Bu araştırmanın, konu ile ilgili daha önce yapılan çalışmalardaki çelişkilerin giderilmesi ve gelecek araştırmalara ışık tutması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. Sayıtlar

1. Katılımcıların, Demografik Bilgi Formunu, Rosenberg Benlik Saygısı Envanterini, UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterini objektif, içten, gerçek duyu ve düşüncelerine göre yanıtladıkları varsayılmıştır.
2. ‘‘Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri’’, ‘‘UCLA Yalnızlık Ölçeği’’ ve ‘‘Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri’’ ölçmeyi amaçladıkları özellikleri test eder niteliktedir.
3. ‘‘Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri’’, ‘‘UCLA Yalnızlık Ölçeği’’ ve ‘‘Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri’’ ölçtükleri özellikler bakımından güvenilir ve geçerlidir.
4. Annesi, babası boşanmış katılımcıların evreni temsil eder nitelikte olduğu varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma Eskişehir İlinde bulunan rastgele seçilmiş ebeveyni boşanmış 19 yaş ve üzeri bireylerle sınırlıdır.
2. Araştırmada incelenen benlik saygısı, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğinden edinilen sonuçlarla sınırlıdır.

3. Araştırmada incelenen yalnızlık düzeyi, UCLA Yalnızlık Ölçeğinden edinilen sonuçlarla sınırlıdır.
4. Araştırmada incelenen bağlanma stilleri, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterinden edinilen sonuçlarla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

1.7.1. Boşanma (Divorce): Boşanma, eşlerden birinin istemesi üzerine hakimin bu istemi yerinde görerek, eşler arasındaki evlilik ilişkisine son vermesidir(Yılmaz, 2003: 108)

1.7.3. Benlik Saygısı (Self-Esteem): Benlik saygısı, kişinin kendini kabul etme durumu, bireyin benliğine yönelik beğeni geliştirmesi ve kişinin kendine yönelik öznel saygısının bir biçimi olarak tanımlanabilir (Morganett, 2005: 119).

1.7.4. Yalnızlık (Loneliness): Birey için önemli olan unsurların diğer insanlara ulaştırılmadığında ve ya başkaları tarafından önemli olmayan görüşleri olduğunda ortaya çıkan hoş olmayan bir yaşantı olarak tanımlanır (Jung, 2012: 322-323).

1.7.5. Bağlanma(Attachment): Bağlanma, çocuğun başkalarıyla (ebeveynleriyle veya bakıcılarıyla) anlamlı duygusal ilişkiler kurabilme yetisi ile ortaya çıkan özellikle tehlike ve stres zamanlarında etkisini gösteren kalıcı bir duygusal bağ olarak tanımlanmaktadır (Bowbly, 2012)

2. KURAMSAL YAKLAŞIM VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Boşanma Kavramı Ve Kuramsal Açıklamalar

2.1.1. Boşanma

Boşanma, eşlerden birinin istemesi üzerine hakimin bu istemi yerinde görerek, eşler arasındaki evlilik ilişkisine son vermesidir (Yılmaz, 2003: 108).

Boşanma sonrasında tarafların ve ortak çocuklarının boşanma gerçekleştikten sonra hakları hukuki ve bireysel kararlar sonucunda belirlenmektedir. Kişilerin karı - kocalık süreçleri bitmekle birlikte anne-babalık hala görevleri devam etmektedir.

Hukuki açıdan boşanma, evlilik kurumunun bitirilmesidir. Ancak, psikolojik yönden incelendiğinde ailenin dağılması ile tüm aile üyelerini etkileyen karışık bir olaydır. Boşanma durumunda en çok zarar görenler ailelerin ortak çocuklarıdır. Kişiliğin gelişmekte olduğu bu dönemde; çocuğun annesi ve babası ile birlikte sevgi ve güven içinde büyümesi oldukça önem taşımaktadır.

Boşanma ile birlikte aile kendini hem hukuki hem psikolojik hem de sosyal bir sürecin içinde bulmaktadır. Kuşkusuz bu süreç çocukları ekonomik, sosyal ve psikolojik açıdan derinden etkileyecek ve çocuğun yaşantısında önemli değişimlere yol açacaktır.

Boşanmanın, taraflar ve çocuklar üzerinde birçok olumsuz sonuçları vardır. Ebeveynlerin yeni yaşama alışma süreçleri, ev değişimi, çevre değişimi, çevrenin boşanmaya karşı olan olumsuz tutumları, maddi sıkıntılar, yalnızlık hissi, tarafların yeniden evlenme düşüncesi, hem kendilerini hem de çocukları olumsuz yönde etkilemektedir. Boşanmanın etkileri çocuklar üzerinde yaşamları boyunca hissedilebilmektedir.

2.1.2. Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Boşanma, tarafları boşanmış bireyler statüsüne sokmakla birlikte çocukları da ‘boşanmış aileye sahip çocuk’ statüsüne sokmaktadır. Boşanmanın, boşanmayı gerçekleştiren taraflar ve çocukları üzerinde birçok etkisi olduğu bilinmektedir. Boşanma sonucu, çocuğun psikolojik ve sosyal açıdan gelişiminde rol oynayan ailenin dağılması çocukta yaşam boyu sürecek olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir.

Çocukta boşanmanın hemen sonrasında şok, mutsuzluk, yalnızlık, korku, kaygı, ağlama nöbetleri, davranış değişiklikleri ve öfke görülebilmektedir. Çocukta annesi ya da babasını bir daha görüp göremeyeceği, maddi olanakları kimin sağlayacağı, boşanma

durumunun olmaması gerektiği, yalnız kaldığı, neden bu durumun kendi başına geldiği, ailesinin düşüncesizlik yaptığı, bu durumu arkadaşlarına nasıl anlatacağı, bundan sonra nerede yaşayacağı, çevrenin bu duruma nasıl tepki vereceği gibi düşünceler söz konusudur. Bu düşünceler çocuklarda kaygıya sebep olurken, kaygı ileriki zamanlarda oluşabilecek psikolojik sorunların temelini oluşmasına sebep olmaktadır (Meriç, 2007).

Boşanma çocuklarda, sosyal, psikolojik, duygusal ve davranışsal yönden olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Ebeveyni boşanmış çocuklara yeterince ilgi gösterilmediğinde sosyal ilişkilerde sorun, kural tanımama, kızgınlık, ağlama, boşanmadan kendini sorumlu tutma, yalnız hissetme, depresyon, endişe, güvensizlik, okula uyum sağlamada güçlük, benlik algısında düşüş ve özgüven eksikliği gibi sorunlar oluşmaktadır.

Steinberg (2007), ebeveyni boşanmış ergenlerin annesi babası boşanmamış ergenlere göre daha çok sorun yaşadığını bildirmiştir. Bu durumuna sebep olarak; ergenin yaşantısında önemli bir yeri olan ebeveynle kurulan ilişkisinin niteliğinin boşanmadan olumsuz etkilenmesi, boşanma sürecinin zorlukları, yaşanan evlilik çatışmalarına tanık olunması, boşanma ile birlikte gelen maddi sorunlar ve genetik miraslar olabileceğini belirtmiştir. (Steinberg, 2007: 171-172).

Boşanmanın etkileri çocuklarda çeşitli etkenler nedeniyle değişim göstermektedir. Boşanmanın gerçekleştiği zamanda çocuğun hangi gelişim evresinde olduğu, kişiliği, cinsiyeti, boşanmadan sonra kiminle yaşadığı boşanmadan itibaren geçen zaman ve ebeveynlerin boşanmadan önceki ve sonraki ilişkileri boşanma sonuçlarını etkileyen önemli faktörlerdendir.

Boşanma çocuğun okul başarısında da düşüşe neden olmaktadır. Annesi babası ayrılan çocuk kendisini arkadaş çevresi ile sürekli kıyaslamakta böylece boşanmanın etkileri ile yüzleşmektedir. Boşanma sonucu ev değişimi nedeni ile okul değişimi de olabilmekte böylelikle çocuk yeni okuluna uyum sağlama sürecinde güçlüğü girmektedir. Çocuğun istenilen davranışları kazanabilmesi ve başarılı olabilmesi için aile içerisinde duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmış olması önemli bir yer tutmaktadır.

Çocuklarda boşanmaya yönelik tepkiler şu aşamalarda gelişmektedir:

- Boşanmaya yönelik inkar
- Öfke
- Aileyi birleştirme çabası
- Depresyon
- Boşanmayı kabul etme. (Özgüven, 2000: 286).

Çocuk boşanmaya karşı birçok tepki geliştirebilmektedir. Bu tepkiler; anne ve babaya karşı öfke, suçluluk, korku, üzüntü, yalnızlık, okul başarısında düşüş, alt ıslatma, psikosomatik rahatsızlıklar, ağlama, saldırganlık, okula gitmek istememe, uyku bozuklukları, konuşma bozuklukları, tırnak yeme, dikkat toplamada güçlük, içe dönüklük ve ayrılığı inkar şeklinde sıralanabilir.

Boşanmanın etkileri ilk iki yıl içerisinde daha çok hissedildiği gözlemlenmiştir. Boşanma sonrasında yaşanan uzun süreli etkiler; psikolojik açıdan uyum ve evlilik problemleri olarak incelenmiştir (Amoto ve Booth, 1991).

Boşanmadan sonraki süreçte çocuğun anne ya da babadan ayrı kalması, ekonomik sorunlar, anne baba arasında yaşanan çatışmalar, boşanmaya karşı çevrenin verdiği tepkiler çocukları ve ebeveynleri olumsuz yönde etkilemektedir.

Çocuklarda gelişim evresi ile boşanmanın etkisi arasındaki ilişki incelendiğinde; boşanma bebeklik döneminde gerçekleşmiş ise, çocuk iki ebeveynle yaşamı hatırlayamayacağından etkinin daha az hissedileceği, okul öncesi dönemde gerçekleşmiş ise; çocukta kendini suçlama artık sevilmediğini hissetme ve terk edildiğini düşünme tepkisi, okul döneminde çocuk anne baba arasındaki anlaşmazlığı anlayarak taraf tutma davranışı geliştirmektedir, bu durum çocukta öfke patlamalarına ve alınganlığa neden olmaktadır, çocukta anne ve babayı birleştirme isteği hakimdir. Ergenlik döneminde annesi babası boşanan bazı ergenler boşanmanın yasını tutarken bazıları duygusal desteğe ihtiyaç duyar, bazıları bağıllık çatışması yaşar, bazıları ailenin sorumluluklarını üzerine alır. Ergenlik dönemindeki kızlar boşanma öncesinde, erkekler ise boşanma sonrasında olumsuz tepki gösterdikleri sonucuna ulaşılmaktadır (Meriç, 2007)

Boşanma yaşamın ilk yıllarında yaşanmış olur ise literatür bilgilerine göre benlik kavramının ve bağlanmanın bu dönemde oluştuğu kabul edilir ise, bu bireylerin yetişkinlik döneminde düşük benlik saygısı geliştirmeleri beklenmektedir. Annesi babası bebeklik döneminde ayrılmış bireylerin güvenli bağlanma stilleri geliştirebilmeleri beklenen bir sonuç değildir.

Boşanma okul çağında ya da ergenlik döneminde gerçekleşir ise evden ayrılma, ebeveynlerden uzak kalma ve okul değişimi gibi faktörlerle kişide yalnızlık hissi ve düşük benlik saygısı gözlemlenme olasılığı yüksektir

2.1.3. Boşanma İle İlgili Araştırmalar

Literatürde ebeveyni boşanmış çocuklar ve ergenlik dönemindeki bireylerle ilgili çalışmalara sıklıkla rastlanırken, ebeveyni boşanmış bireyler üzerinde yapılmış çalışmalar sınırlı sayıdadır. Bu bölümde bu çalışmaların örnekleri yer almaktadır.

Fiyakalı (2008) ebeveynleri boşanmış ve boşanmamış ergenlerin sürekli öfke düzeyleri ve öfke ifade tarzlarını incelemiştir. Ebeveynlerin boşanma durumu ve Anne baba tutumu ile sürekli öfke düzeyleri ve öfke tarzları arasında önemli ölçüde bir farka ulaşılmıştır.

Sardoğan ve arkadaşları (2007) annesi babası boşanmış ve boşanmamış çocuklarda bağlanma stilleri ile evlilik çatışmasını algılama biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir ve sonuç olarak; güvensiz bağlanma geliştiren çocukların, güvenli bağlanma geliştiren çocuklara göre; anne babaları arasındaki çatışmaları daha olumsuz değerlendirdiklerine, daha çok tehdit algıladıklarına kendilerine yönelik daha çok suçlama yaptıklarına ulaşılmışlardır. Ayrıca anne babaları boşanmış çocukların diğerlerine göre; daha çok güvensiz bağlanma geliştirdikleri saptanmıştır.

Kuyucu (2007) ebeveyni boşanmış ergenlerin bilişsel çarpıtmalarıyla benlik değeri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. ebeveyni boşanmış ergenlerin; benlik saygıları ile bilişsel çarpıtmaları arasında negatif bir ilişki gözlemlenmiştir. Ayrıca, başarılı olma, saygın olma, fikirlerin aile ile paylaşılması, üvey kardeşe sahip olma durumu, anne ve babayı tekrar bir araya getirme çabaları, boşanmadan dolayı kendini suçlama davranışı ile benlik değeri ve bilişsel çarpıtmaları arasında anlamlı farklılık saptanmıştır.

Amato ve Booth (1991), boşanmanın sonuçlarını araştırdıkları bir çalışmada boşanma gerçekleşikten sonraki ilk iki yılın en zor süreç olduğunu bulmuşlardır. Annesi babası boşanmış bireylerde uyum sorunları, evlilikte iniş çıkışlı süreçler ve boşanmaya yatkınlık gözlemlenmiştir.

Lengua ve diğerleri (2000) boşanmanın çocuklar ve anneleri üzerindeki etkilerini incelemiştir ebeveynleri boşanmış çocukların, ebeveyni boşanmamış çocuklara göre; daha fazla uyum sorunu bildirdiklerine ve daha fazla şiddet ve depresyon geliştirdiklerine ulaşılmıştır. (Lengua ve diğ., 2000, 234-244).

2.2 Benlik Kavramı Ve Kuramsal Açıklamalar

2.2.1. Benlik

Benlik, bireyin kendisi ile ilgili algılarının, geçmiş deneyimlerinin, gelecek ile ilgili planlarının, sosyal rollerinin, ebeveyn ve diğer insanlarla etkileşiminin kavramsal ben olarak zihinde temsil edilidir. Benlik oluşumu, erken çocukluk döneminde başlayarak ergenlik dönemine kadar sürmektedir. Benlik kişiliği ve davranışı etkileyen, kişiyi yaşam boyu yönlendiren bir faktördür (Aydın, 2010).

Benlik kavramı ilk olarak psikanalizin ilk yıllarında ortaya atılmıştır. Psikanalitik kurama göre benlik Freud' un geliştirdiği "Yapısal kuram" içerisinde id, ego, süper ego olarak tanımlanmıştır (Aydın ve diğ.,2010: 21).

Jung (1997) tüm bireylerin kendilerini gerçekleştirme amacıyla olduklarını ve kişilerin kendileri ile bir uyum içerisinde olmalarının benliğin çalıştığı bir ispatı olduğunu belirtmiştir (Jung, 1997: 92).

Adler, "yaratıcı benlik" kavramına vurgu yapmıştır. Adler benliği karar verebilme becerisine sahip olan bireylerin, amaçları doğrultusunda bir hayat geçirmesini sağlayan sistem olarak tanımlamıştır. (Schults ve Schults, 2007: 657)

William James benliği; maddesel benlik, sosyal benlik ve ruhsal benlik olarak üç boyutta incelemiştir:

- Maddesel benlik, bireyin kendisinde var olan her şeydir.
- Sosyal benlik, sosyal yaşantılar içinde bireyin kendisini nasıl gösterdiği ile ilgilidir.
- Ruhsal benlik, bireyin kendine yönelik oluşturduğu değerlendirme ile ilgilidir (Bruno, 1996: 72).

Rogers, çocuğun benlik duygusunun gelişmesinde anne çocuk ilişkisinin üzerinde durmuştur. Anne bebeğe koşulsuz sevgi gösterirse bebek sağlıklı bir kişilik geliştirir. Anne bebeğe koşullu sevgi gösterir ise bebek annesinin bu davranışını içselleştirerek buna uygun değer koşulları geliştirir. Bu durumda çocuk sadece belirli koşullar altında kendini değerli bulur. Benliğini tam anlamı ile geliştiremez (Schults ve Schults, 2007: 680).

Erich Fromm ben kavramını toplumsal açıdan incelemiştir. Toplumun, bireyin kişiliğinin gelişiminde, gereksinimlerinde, ilgilerinde, yeteneklerinde önemli bir yeri olduğuna değinmiştir. Bireyin içerisinde bulunduğu toplum baskıcı, katı, otoriter tutumlar içerisinde ise, bireyde benlik gelişimi olumsuz etkilenir (Aslıhan,1998: 18).

Rosenberg, benliği kişinin kendini nasıl değerlendirdiği ile ilgili olan mevcut benlik, bireyin nasıl olmak istediği ile ilgili olan arzu edilen benlik ve bireyin başka insanlara nasıl göstermek istediği ile ilgili olan sunulan benlik olmak üzere üç kategoride incelemiştir (Rosenberg, 1965).

Benlik kavramı ile ilgili literatür incelendiğinde benliğin net ve kesin bir tanımına ulaşılamamaktadır. Kişi, kendi benlik imajına ancak, kendine yönelik algıları ve yorumlamaları ile ulaşabilmektedir.

2.2.2. Benlik Saygısı

Rogers benlik saygısını ebeveyn çocuk ilişkisine bağlamıştır. Bakıcısından koşulsuz sevgi alan çocuğun bu davranışı içselleştirerek olumlu benlik saygısı geliştirebileceğine değinmiştir. (Schults ve Schults, 2007: 680). Ergenlik döneminde benlik saygısı bireyin ve çevrenin benliği nasıl değerlendirdiği ile oluşmaktadır. Bu değerlendirmeler bireyin davranışların, duygularını ve çevresi ilişkilerini etkilemektedir. Rogers (1965)' göre yüksek benlik saygısı kişinin kendisi ile ilgili olumlu değerlendirmeleri ile ilişkili iken, düşük benlik saygısı kişinin kendisi ile ilgili olumsuz değerlendirmelerinden oluşmaktadır. (Akt., Erim, 2001).

Psikanalitik kuramcılara göre benlik saygısının yükselmesi, süper egonun gelişimi ile ilişkili bulunmuştur. Süper ego benlik saygısının yükselmesi ile görevlidir. Analitik kuramcılara göre bireyin benliğini beğenme durumu sadece sevilmiş olma durumuna bağlı değildir. Kişinin benliğinden hoşnut olması için doğru olanı yaptığına da inanmış olması gereklidir. Birey doğru olanı yapmaz ise, Süper ego tarafından cezalandırılır ve bu durum, bireyde suçluluk duygusu uyandırarak benlik saygısında düşme olmasına neden olur. Klasik psikanalizde benlik saygısı libido ve narsisizm yönünden incelenmiştir. Bebeklerin libido yatırımları kendilerini iyi hissetmeye yöneliktir ve bu durum narsisistik bir örüntüye neden olmaktadır. Bu narsisistik örüntü benlik saygısının gelişiminde oldukça etkilidir.

Çeşitli kuramcılara göre benlik saygısı bireyin kendine karşı takındığı olumlu, olumsuz tutum, çevreden kabul, sevgi, saygı görme, onur ve kişinin yaşam deneyimleri ve çevresel etmenlerden oluşmaktadır.

Benlik saygısı, benlik kavramının bireyin kendisine yönelik beğenisi ile ilgilidir. Kişi kendine yaptığı değerlendirmede onaylayabileceği bir benlik kavramına ulaşabilmesi olumlu benlik saygısı geliştirmiş olduğunun bir göstergesidir.

Benlik gelişimi bebeğin doğumundan başlayarak; bütün yaşantısı sürecinde diğer insanlarla oluşturduğu iletişiminden, çevre ile etkileşiminden, başkaları tarafından

değerlendirilişinden, bu değerlendirmelerin birey tarafından kabul edilip, benimsenmesinden, kişinin çevresindekilere yönelik tutum ve davranışlarından etkilenecek oluşmakta ve benlik saygısını gelişmesine neden olmaktadır.

Kişi, kendinin özelliklerini, tutumlarını diğer insanların geribildirimleri ile tanımlar. Bireyin kendini olumlu sıfatlarla tanımlayabiliyor olması yüksek benlik saygısına; olumsuz ve çelişkili sıfatlarla tanımlıyor olması düşük benlik saygısına işarettir.

Yüksek benlik saygısına aile ile oluşturulan düzgün iletişim, bireyin kendi benliğine yönelik olumlu değerlendirmeleri, kişinin kendi yaşamında denetiminin olabilmesi sebep olurken, düşük benlik saygısına ise baskıcı ve tutucu aile yapısı, aile içerisinde yer alan çatışmalar gibi unsurlar neden olmaktadır. Düşük benlik saygısı bireyin iç dünyasında büyük bir boşluğa yol açarak, bireyin çevre ile uyumsuz davranışlar geliştirmesine neden olmaktadır.

Benlik saygısı çocukta ebeveynleri ve çevresi tarafından benliğin kabul edilmesi ile oluşmaktadır. Özverili, güvenli ve hoş görülme ebeveyne sahip olan çocukların olumlu benlik saygısı geliştirmeleri beklenmektedir. Ailenin ve çocuğun çevresi ile düzeyli, güvenli ilişkiler kurabilmesinin benlik saygısının oluşmasına olumlu etkileri görülmektedir.

Anne baba tutumlarıyla benlik saygısı arasında bir paralellik söz konusudur. Demokratik tutum sergileyen anne babaların çocukları yüksek benlik saygısı geliştirirken, ilgisiz ve otoriter tutumlu anne babaların çocukları düşük benlik saygısı geliştirmektedir.

2.2.3. Benlik Saygısı İle İlgili Araştırmalar

Turan (2010) ilişkilere yönelik bilişsel çarpıtmaları yordamadak için yalnızlık, benlik saygısı, yaş, cinsiyet ve romantik ilişkide bulunma halinin etkisini inceleyen bir çalışma yapmıştır. Bu araştırma sonucunda; benlik saygısı ve yalnızlık düzeyi ile ilişkilere yönelik bilişsel çarpıtmalar arasında bir ilişkiye rastlanmıştır. Benlik saygısı ile ilişkiler ile ilgili bilişsel çarpıtma arasında negatif yönde bir ilişki yalnızlık düzeyi ile ilişkiler ile ilgili bilişsel çarpıtma düzeyi arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Öztürk (2006) annesi babası ayrılmış ve ayrılmamış çocuklar üzerinde yapmış olduğu çalışmada; boşanmamış aileye sahip çocukların benlik saygılarıyla yaşları arasında farklılık olduğu bildirilmiştir. Annesi babası ayrılmış ve ayrılmamış çocukların kaygı düzeyleri ve benlik saygısı puanları arasındaki negatif yönde bir ilişki saptanmıştır.

Akpınar(2013) yetiştirme yurdunda kalan ergenlik dönemindeki bireyler üzerinde yapmış olduğu incelemede; Umutsuzluk düzeyini ve benlik saygısını yükseltmeye yönelik

uygulanan yapılandırılmış eğitim programının, ergenlerin benlik saygıları, umutsuzluk seviyeleri ve intihar riskleri üzerinde olumlu düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kurt(2013)'un anne babası boşanmış ergenler üzerinde yapmış olduğu çalışmada; ailesi boşanmış erkeklerin kızlara kıyasla yılmazlıklarının daha düşük, benlik saygılarının ise daha yüksek olduğuna bulmuştur. Boşanmadan geçen süre ile yalnızlık ve benlik saygısı üzerinde pozitif yönde ilişki saptamıştır.

Lackovic, Dekovic ve Opacic (1994) ergenlik dönemindeki kadınlar üzerine yaptıkları çalışmada; ergenlik döneminde anne ile kurulan nitelikli etkileşimlerin benlik saygısını olumlu düzeyde etkilediğine ulaşmışlardır.

Zimmerman ve arkadaşları (1997) kadınlarda benlik saygısının yaşla birlikte düştüğünü erkeklerin ise, orta ve yüksek düzeyde seyrettiğine ulaşmıştır. Benlik saygısı yüksek olan öğrencilerde kişiler arası ilişkilerde daha az soruna, daha az alkol kullanımına ve akademik başarıya ulaşmışlardır.

Taysi (2000) Üniversite öğrencilerinin benlik saygılarını ile algıladıkları sosyal destek göre incelemiştir. Çalışma bulguları; algılanan sosyal destek ile benlik İmgesi arasında anlamlı ve yüksek bir ilişki göstermektedir.

2.3. Yalnızlık Kavramı Ve Yalnızlığa İlişkin Kuramlar

Yalnızlık, bireyin sosyal ilişkilerinde kendini yabancı, yanlış anlaşılmalı, diğerleri tarafından dışlanmış hissetmesi ve duygusal açıdan yakınlık kurabileceği insanların var olmaması ya da çevresinde sevgi alışverişinde bulunduğu, yakın ilişkiler kurduğu kişilerin artık olmaması durumunda meydana gelen psikolojik bir yaşantıdır.

Yalnızlık başkaları ile yakın ilişkide bulunma arzusunun bilişsel, duygusal ve davranışsal olarak sentezlenmesi ile hissedilen bir duygudur. Birey geçmiş ve şimdiki ilişkilerini bilişsel süreçlerle yorumlar, bu yorumlar sonucunda olumsuz duygular geliştirir ve bu duygular ile birlikte yalnızlığa ilişkin davranış kalıpları oluşturur.

İnsanlar hayatları boyunca çevresi ile sürekli bir etkileşim halindedir. Bireyler yaşamları sürecinde bazen sorunlar yaşayabilmektedirler. Kişiler bu sorunlar sonucunda çevrelerinde başvurabileceği birilerini bulamazlar kendilerini yalnız hissederler.

Yalnızlık, genel olarak kişinin etrafında iletişim kurabileceği birilerin olmaması korkusu ile meydana gelebilmektedir. İnsanlar yalnız hissettiklerinde; sevgi, kabul edilme, ait olma,

paylaşma, yardımlaşma, güven duyma, bağlanma ve anlaşılma gibi temel ihtiyaçlarını gideremezler.

Yalnızlık, önemli bir kişinin kaybı, evden uzaklaşma, çevresindeki kişilerden uzaklaşma, şehir ve okul değiştirme, sosyal desteklerde zayıflama, benlik saygısının düşük olması, bağlanma nesnesinden uzaklaşma, gibi çevresel ve bireysel nedenlerle ortaya çıkabilmektedir. Yaşanan bu his bireyde kaygı, korku ve sıkıntı yaratabilir.

Bireyin olumlu aile işlevleri içerisinde olması ve aileden aldığı sosyal destek yalnız hissetme olasılığını düşürmektedir.

Jung (2012) yalnızlığı, Birey için önemli olan unsurların diğer insanlara ulaştırılmadığında ve ya başka kişiler için uygun olmayan görüşleri bulunduğu ortaya çıkan yaşantı olarak tanımlamıştır. (Jung, 2012: 322- 323).

Varoluşçu yaklaşım; birey kendini kendi yaşamından ne kadar sorumlu tutuyor ise o kadar yalnızlık yaşayacağını belirtir. Yalnızlık ile çaresizliğin birleşik olduğunu ve kendi seçimimiz olmayan bir var oluşun içinde onayımız olmaksızın itilmiş olduğumuzu fark ettiğimizde yalnızlığı hissedebileceğimize değinilmiştir. Bireyin kendisini özgürleştirebilmesi için başkalarından ayrışabilmeyi başarması gerekmektedir. Bu da kişilerarası yalıtımı, sonrasında da yalnızlığı geliştirir. (Yalom, 1999: 571)

Psikodinamik yaklaşım psikoseksüel gelişim evrelerinin başarılı bir şekilde tamamlanması ile bireyin doyum sağlayıcı yakın ilişkiler yaşayabileceğine ve dolayısı ile yalnız hissetmeyeceğine değinmiştir (Öztürk, 2004). İnsanların yalnızlıkla yüzleşmek yerine çeşitli yollarla uzaklaştığını ve yalnızlık için erken çocukluk ve çocukluk döneminin önemini ileri sürmüşlerdir. Çocukluk döneminde aile ile kurulan ilişkilerin ve iletişimin yalnızlık üzerinde önemi vurgulamışlardır (Karaduman, 2013).

Erikson'a göre birey kimlik kazanımını gerçekleştirdikten sonra başka kişiler ile yakın ilişkiler başlar. Başarılı kimlik kazanamamış kişiler yakın ilişkiler kuramayarak yalnızlık yaşarlar. (Burger, 2006: 168).

Young (1982), yalnızlığı üç sınıfta tanımlamıştır;

1. Geçici yalnızlık; zaman zaman birçok bireyin yaşadığı, kısa süreli yalnızlık olarak tanımlanır.
2. Durumsal yalnızlık; önceki dönemlerde yaşanan ilişkilerde yalnızlık hissetmeyen bireyin, daha sonra ilişkilerindeki görülen değişimlerle yalnızlık hissetmesi olarak tanımlanır.
3. Kronik yalnızlık; iki yıl ya da daha uzun süre bireyin kendini yalnız hissetmesi olarak tanımlanır (Akt., Özdemir, 2011: 32).

Jones (1981) yalnızlığı durumsal yalnızlık ve sürekli yalnızlık olarak iki grupta incelemiştir. Durumsal yalnızlık yakın zamanda yaşanan yalnızlık durumu ile alakalı iken; sürekli yalnızlık ise bireyin kişilik özellikleri ile ilişkili olan sürekli olan yalnızlık hissidir (Jones, 1981).

Literatür incelendiğinde yalnızlık; bireyin diğer kişilerle gerçek bir ilişki kuramadığını, reddedildiğini, yanlış anlaşıldığını, toplumla bağlarının koptuğunu, bağlanma figürünün yokluğunu, sevilmediğini, anlaşılmadığını hissettiğinde ve sosyal ilişkilerinin yok olması ile ortaya çıkan bir yaşantı olarak tanımlanmaktadır (İmamoğlu, 2008).

Kişinin hali hazırda bulunan kişiler arası ilişkilerinin idealindeki kişiler arası ilişkilere uymadığında yalnızlık geliştirme olasılığı yükselmektedir. Birey ne kadar idealindeki ilişkilerden uzak ilişkiler yaşamakta ise kendini o kadar yalnız hissetmektedir.

Yalnızlık bazen durumsal ve kısa dönemli olmakla birlikte bazen bireyin kişilik özelliklerinden etkilenecek sürekli hale gelebilmektedir. Yalnızlık yaşamın her evresinde hissedilebilen bir durumdur. Yalnızlık; sosyal boyut açısından, duygusal yalnızlık ve sosyal yalnızlık olarak ikiye ayrılmaktadır. Duygusal yalnızlık bağlanma nesnesinin ortadan kalkması ile oluşurken, sosyal yalnızlık sosyal ilişkilerin oluşmaması ya da sona ermesi ile oluşmaktadır. Sosyal yalnızlık, arzu edilen sosyal ilişki kurulabilecek kişinin yakınında olamaması durumunda ortaya çıkmaktadır. Şehir değişimi, ölüm, ayrılık, kişinin sosyal çevresini değiştirmesi gibi durumlarda ortaya çıkmaktadır. Duygusal yalnızlık, kişinin gereksinim duyduğu ilişkiyi çevresinde bulamamasından kaynaklanmaktadır (İmamoğlu, 2008).

Yalnızlık duruma göre kişiden kişiye değişen öznel bir durumdur. Bazı insanlar çevrelerinde hiç kimse yokken kendilerini yalnız hissetmezlerken, bazı insanlar çevrelerinde birçok insan olduğu halde kendilerini duygusal olarak kimseye yakın görmezler ve kendilerini yalnız hissederler. Yalnızlık; bireylerin, kişilik özellikleri, depresyon, kültür ve sosyal çevre, aile ilişkilerine göre değişim göstermektedir. Ancak diğerleri tarafından kabul edildiğini ve sevildiğini hisseden birey tek başına kaldığında yalnızlık hissetmez. Bu durum tam tersi olarak yaşanır ise, kişi yalnızlık ve çaresizlik hissine kapılır.

Kendini yalnız hisseden bireylerde; kendilerini çevresindekilerle uyum içerisinde hissedememe, sosyal yaşam olaylarında azalma, sorumluluktan kaçma, diğer insanlarla yakınlık kurmak istememe, yüzeysel ilişkiler yaşama, olaylara olumsuz yönden bakma, benmerkezci tutumlar görülmektedir.

Çocuğun ailesi ile kurmuş olduğu iletişim ve bağlılığın olumsuz bir nitelikte olması çocukta yalnızlık yaşanmasına neden olmaktadır. Boşanma, anne, baba ve çocuk arasındaki

bağı olumsuz yönde etkiler ise, çocukta kaygı ile birlikte yüksek düzeyde yalnızlık gözlemlenir. Yalnızlık duygusunun gelişmesinde, ailedeki ya da çevredeki önemli bir kişiyi kaybetme, ev değişikliği dolayısı ile okul değişikliği, okulda ve evde yaşanan çatışmalar etkilidir. Bu bilgiler göz önüne alındığında ebeveyni boşanmış bireylerin; annesi babası boşanmamış bireylere göre, yalnızlık duygusu geliştirebilme olasılığı yüksektir.

Yapılan araştırmalar annesi babası ayrılmış olan çocukların ayrılmamış çocuklara göre daha yalnız olduklarını belirtmektedir (Pancar, 2009). Bu durum çocuğun, gereksinim hissettiği zamanlarda annesinden ve annesinin yakınlarından ya da babasından ve babasının yakınlarından uzak olmak zorunda kalmasıyla, boşanma sürecinin etkileri ile kişiler arası ilişkilerde yaşadığı zorluklar ve artık sevilmeme, terk edilme düşüncesine kapılmaları ile açıklanabilmektedir.

Araştırmalar yalnızlık yaşayan bireylerde; umutsuzluk, özlem, boşluk hissi düşük benlik saygısı, utanç, kaygı, suçluluk, değersizlik, can sıkıntısı, benlik reddi ve depresyon görüldüğünü belirtmektedir.

2.3.1. Yalnızlıkla İlgili Araştırmalar

Odacı (1994) yalnızlık, benlik saygısı ve yakın ilişkiler kurma derecesi ile ilgili yordama yaptığı araştırmada; yalnızlık düzeyi ile benlik saygısı arasında negatif, benlik saygısı yakın ilişkiler kurabilme derecesi arasında pozitif, bir ilişki saptamıştır.

Koçak (2008) ergenlik dönemindeki bireylerde görülen yalnızlığı incelemek amacı ile benlik saygısı ve sürekli öfke ve öfke ifade stillerini incelemiş olduğu çalışmada sonuç olarak; yalnızlık puanı yüksek olan ergenlerin benlik saygısı puanları düşük olarak bulunmuştur. Yalnızlık puanı yükseldikçe sürekli öfke ve öfke ifade stilleri puanları da yükselmektedir..

Akyol (2013) annesi babası ayrılmış ve ayrılmamış ergenlerin yalnızlık, yaşam doyumu, sosyal destek düzeyleri ve bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiş ve annesi babası ayrılmış ergenlerin annesi babası ayrılmamış ergenlere göre yalnızlık düzeyleri daha yüksek, yaşam doyumu ve sosyal destek düzeyleri ise daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Pancar (2009) Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyinin, akademik başarı, arkadaş sayısı ve ilişkilerinde hoşnut olma değişkenlerine göre düşüş gösterdiğini gözlemlemiştir.

2.4. Bağlanma Kavramı Ve Bağlanmaya İlişkin Kuramlar

Doğumdan itibaren anneden ayrıldığı düşünölen insanoğlu kısa bir zaman içerisinde sosyal ve duygusal bağlar geliştirerek yeniden anne, baba ya da birincil bakıcısına bağlılık geliştirmektedir. Yakın ilişkilerden bireyselleşmeye, psikosomatik rahatsızlıklardan psikiyatrik problemlere kadar insan yaşantısının her alanında bağlanmanın sonuçlarını görebilmek mümkündür. Sadece çocuklukla sınırlı kalmayan bu ilişki zihinsel bir şema oluşturarak iyi ve kötü yönleri ile davranışlarımızı yönlendirmektedir. Bağlanma, bebeğin birincil bakıcısı ile geliştirdiği, bebeğin kendisini güvende hissetmesini sağlayan güçlü duygusal bir bağ olarak tanımlanmaktadır. Bağlanma kişisi ile kurulan bağ, bebeğin gelecek dönem ilişkilerinde ve duygusal gelişiminde belirleyici bir özellik taşımaktadır.

Bağlanma kuramı, çocuklar ve onları yetiştirenler özellikle anneleri ile olan ilişkiyi incelemektedir. Bu ilişki, çocukların destekleyici ve korumacı bir insanla bağlılık oluşturma gereksinimlerini gidermektedir. Çocukların birincil bakıcılarından ayrıldıklarında göstermiş oldukları tepkileri incelendiğinde; bazı çocukların ayrılıkla başarılı bir şekilde başa çıktıklarını görmüştür. Bu ocukların annelerinin kısa bir süreliğine ayrıldığını, biraz sonra döneceklerini bildiklerini ileri sürmüştür. Ancak; Bazı ocuklarda ağlama; bazı çocuklarda ise, anne tekrar dönse bile, ondan uzak durarak tepkileri gözlemlemiştir (Bowlby, 2012).

Bağlanma, ayırımına varılmış kişi ile bireysel olarak tercih edilen ve genellikle güçlü olarak algılanan kişinin yakınlığını elde etmek için yapılan tüm davranışlara verilen addır. Bebeğin emme, izleme, gülme ve ağlama davranışları, bağlanma kişisinin tepkilerini korumak, aralarında bir bağ kurmak için doğuştan var olan davranışlardır. Bağlanma davranışı bebeğe büyük avantajlar sağlar ve onları bakıcıyla yakınlılaştırarak tehlikelere karşı korunmasına katkı sağlar. (Sümer ve Güngör, 1999).

Bowlby (1973), bağlanmayı bireyin korktuğu veya stresli olduğu durumlarda, bir nesne ile ilişki geliştirmek ya da yakınlık kurmak için hissettiği arzu olarak tanımlanmıştır. Bağlanma tarzı ile yakından ilişkili olan ebeveynlik tarzları, fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı, kendine güvenen bireylerin yetişmesinde önemli fonksiyonlara hizmet etmektedir.

Bowlby (1973), bağlanma sonucunda zihinsel modellerin oluştuğunu ve bu zihinsel modellerin iki temel bileşeni olduğunu vurgulamıştır. Bu bileşenlerden birincisi olan benlik modeli; kişinin bağlanma kişilerince sevmeye, desteklenmeye ve güvenilmeye değer olup olmadığına yönelik kendisiyle ilgili inançlarını içermektedir. Diğerlerine ilişkin olan ikincil zihinsel modelde ise, diğerinin ya da bağlanma kişisinin güvenilirliği, ulaşılabilirliği ya da kabul ediciliği ile ilgili inançlar yer almaktadır. ocuk erken dönemde sevgi ve güven

görürse, ileriki yaşlarda kendinin sevilmeye ve güvenilmeye değer bir insan olduğunu düşünebileceğini ancak çocuk sevgi ve değer görmediyse ileriki yaşlarda da sevgi ve değer görmeyi hak etmediğine ilişkin düşüncelerinin olabileceğini belirtmiştir (Bowbly, 1973: 204-205).

Bireyin, yaşamının ilk yıllarında bağlanma kişisi ile geliştirdiği bağ, kişilik ve kişilerarası ilişkilerde yaşam boyu sürebilecek bir etkiye sahiptir. Bu durumun olmasının nedeni içsel çalışan modellerdir. İçsel çalışan modeller, bireyin yaşamının ilk yıllarında gelişmeye başlayarak gittikçe daha da yapılandırılmış ve süregelen hale dönüşür.

İçsel çalışan modeller; Benlik Modeli (Bireyin kendisinin ne kadar sevilmeyi hak ettiğine yönelik düşünceleri), Başkaları Modeli (Başkalarına gereksinim duyulduğunda o kişilerin ne kadar ulaşılabilir olduğuna ait düşünceler), İlişkiler Modeli (İlişkilerle ilgili nelere önem vereceğine ilişkin inançlar) olmak üzere üç gruba ayrılmıştır (Collins ve Read, 1990:644-633).

Araştırmacılar romantik ilişkileri; bağlanma stilleri ve kaçınma ve kaygı boyutların kombinasyonları ile kavramsallaştırılmıştır. Kaygı boyutu, bireyin diğerleri tarafından kabulüne ve ya reddine bağlı iken; kaçınma alt boyutu ise kişinin diğerleri ile yakınlık kurmasına ve ya kaçınmasına ilişkindir. Güvenli bağlanma, düşük kaygı ve düşük kaçınma boyutlarının, kaygılı bağlanma yüksek kaygı ve düşük kaçınma boyutlarının, kaçınan bağlanma, yüksek kaçınma ve düşük kaygı boyutlarının, korkulu bağlanma ise yüksek ve yüksek kaçınma boyutlarının kombinasyonlarından meydana gelmektedir (Burger, 2006: 225).

Bebekler bağlanma figürleri ortadan kalktığında üç temel tepki gösterirler:

- Protesto
- Umutsuzluk
- Bağlanmanın çözülmesi (Sümer, 2006).

Bağlanmanın dört özelliği bulunmaktadır bunlar:

- Yakınlığın sürdürülmesi: Bağlanma kişileriyle yakın olma isteği
- Güvenli barınak: Tehlike durumunda rahatlık ve güvenlik için bağlanma kişisine ihtiyaç duyulması
- Güven esası: Çocuğun etrafı anlayabilmesi için bağlanma kişinin güven veren davranışlarının var olması.
- Ayrılık acısı: Bağlanma kişinin uzaklaşmasından endişe duyulması (Çelen, 2009).

Bağlanma davranışının temel özellikleri ise şu şekilde sıralanabilir:

- Özellik: Bağlanma davranışı belli bireylerle kurulabilir.

- Süre: Bağlanma davranışı yaşam boyu sürmektedir.
- Duyguların ilişkisi: Bağlanma esnasında bağlanma kişisi ile pek çok duygusal alışveriş girilir. Başkaları ile olan bağlanma ilişkilerinde de bu duygular tekrar yaşanmaktadır.
- Ontogenetik: Bağlanma Davranışı ilk dokuz ayda gelişir ve bebek tercih ettiği bağlanma modeli ile ne kadar çok duygusal ve sosyal etkileşime girerse ileride de o kadar çok kişiye bağlanabilir.
- Öğrenme: Bu dönemde çocuk tanıdıklarını yabancılardan ayırmayı öğrenir.
- Organizasyon: Bağlanma davranışı ilk yıllardan itibaren karışık biçimde gelişmektedir. Bağlanma davranışları ile çocuk kendisini ve dünyayı temsil ettiği modeller oluşturmaktadır. Bu zihinsel modeller ya da temsiller hep organize durumdadırlar.
- Biyolojik işlev: Bağlanma davranışı tüm memelilerde bağlanma modeliyle fiziksel yakınlık kurmak, korunmak duygusunu hissetmek ve hayatta kalmak gibi gereksinimler nedeni ile oluşmaktadır. (Onur, 2006).

Ainsworth ve diğerleri (1978) bağlanma davranışlarındaki farklılıkları ortaya çıkarmak için üç tür ebeveyn ve çocuk bağlanma ilişkisi belirlemişlerdir:

- Güvenli çocuk anne ilişkisi: Bu ilişkide anne ve çocuk birbirlerine ilgili ve duyarlıdır. Bu tür bağlanma geliştiren çocuklar, anneleri yanından uzaklaşsalar bile onlara ulaşabileceklerini bilirler. Güvenli bağlanan çocuklar mutlu ve özgüven sahibi olmaya eğilimlidir.
- Kaygılı çocuk anne ilişkisi: Bu ilişkide annede çocuğun ihtiyaçlarına karşı ilgi ve duyarlılık söz konusu değildir. Anne ayrıldığında çocuk kaygılanır, çoğu zaman ağlar. Bu çocuklar diğer yetişkinler tarafından sakinleştirilemezler.
- Kaçınmacı çocuk anne ilişkisi: Bu ilişkide anneler çocuklarına karşı tam olarak duyarlı değildir. Çocuk annenin bu davranışına, duygusal kopukluk ve uzaklık geliştirerek tepki gösterir. Kaçınmacı bağlılık geliştiren çocuklar anne gittiğinde ağlamaz anne döndüğünde ilgilenmezler (Ainsworth ve diğ., 1978).

Bağlanma, çocukluğun son dönemleri ile ergenlik dönemindeki bireylerde değişikliğe uğrar. Bu değişikliğin sebebi, ergenlerin ilgilerinin anne babadan çok akranlarına yönelmesidir. Ergenlik döneminde ihtiyaçların azalması ile birlikte, bebeklik döneminden daha düşük seviyede bağlanma görülür. Ayrıca ergenlikte görülen bağlanma davranışları fiziksel yakınlık kurulması şeklinde değil, gereksinim hissedildiğinde bağlanma kişisi ile duyguların kaygıların ve korkuların paylaşılması şeklinde gösterilir.

Erken dönemlerinde güvenli bağlanmış ergenlerin, hem akranlarıyla hem de ebeveynleriyle daha uyumlu oldukları, özerk olmayı başardıkları, aynı zamanda, ilişkilerinde daha destekleyici oldukları ve doyum yaşadıkları bulgulanmıştır. Erken dönemlerinde

güvensiz bağlanma geliştiren ergenler ise akranlarıyla bağımlı ilişkiler gösterirken ebeveynleri ile olan ilişkilerinde uyumsuz ve zorlayıcı oldukları görülmüştür.

Hazan ve Shaver'ın (1987) Çocuklarda görülen bağlanma tarzlarının yetişkinlikte romantik ilişkilerde de etkili olabileceği düşüncesinden yola çıkarak güvenli yetişkinlerin romantik ilişkide zorluk çekmeyeceklerini, kaçınmacı yetişkinlerin romantik ilişkilerinde şüpheli davranarak ilişkiye başlamakta zorluk çekeceklerini, kaygılı bağlanan yetişkinlerin ise romantik ilişkide oldukları kişinin sevgisinden asla emin olamayacaklarını savunmuşlardır (Burger, 2006: 226).

- Güvenli bağlanma geliştiren bireyler, diğerleri ile yakın ilişki kurabilme, terk edilme ve ya fazla yakın olma açısından kaygı duymazlar. Aşk hayatlarını mutlu, arkadaşça ve güvenilir olarak tanımlarlar ve uzun dönemli ilişkiler yaşarlar. Düşüncelerini bir başkası ile paylaşmaktan çekinmezler. Güvenli bağlanan kişiler kendilerini yakın ilişkilerde uyumlu, sevgiye layık iyi biri olarak görme eğilimindedirler. Bu bireyler ailelerini sevecen, mutlu olarak betimlemektedirler.
- Kaygılı bağlanma geliştiren bireyler, romantik ilişkilerde istenilen düzeyde yakınlık kurmaktan kaçınarak yakın ilişkide oldukları bireylerin kendilerini sevmediklerini ve ayrılmak istediklerini düşünmektedirler. Bu kişiler ilişkilerinde iniş çıkışlar, kıskançlık yaşamaya, hak ettiği değeri hiçbir zaman yakalayamayacakları, başkalarına güvenilmemesi gerektiği düşüncelerine eğilimlidir. Kaygılı bağlanan bireyler ailelerinin mutsuz evlilik içerisinde ve mücadelecili olduğunu bildirmişlerdir.
- Kaçıran bağlanma stili geliştiren bireyler ise, diğerlerinin kendileri ile yakın ilişki kurma girişimlerinden rahatsız olup, yakın ilişkide oldukları bireylerin kendilerine olmak istediklerinden daha yakın olmaya çalıştıklarını düşünmektedirler. Bu kişiler için romantik ilişkilerini bitirmek önemli görünmemektedir. Kaçıran bağlanma geliştirmiş bireylerde istekçi ve sevgisiz anne baba tutumu hakimdir. Bu bireylerde kendilerine yönelik olumlu benlik değerlendirmeleri görülmektedir.

Bireyin, bağlanma kişisi ile bağ oluşturulması, bireyin çok fazla yakınlık ve temas kurma gereksiniminde olduğunu göstermektedir. Bağlanma davranışları çocukluğun ilk yıllarında gelişerek ilerleyen dönemlerde değişime uğrar ve artık anlık durumlardan etkilenmez hale gelir. Bağlanma davranışı, bireyin elde etmek istediği yakınlığa ulaşabilmesi ve bu yakınlığı koruyabilmesi için başvurduğu çeşitli davranış biçimlerini göstermektedir (Bowlby, 2012:36).

Psikanalitik yaklaşıma göre; bağlanmanın bedensel ihtiyaçlardan oluşmaktadır. Bebeğin beslenme, emme gibi faaliyetlerden tatmin yaşarlar. Bebek, beslenme ve emme faaliyetlerini anneyle ilişkili olduğundan dolayı bağlanma kişisi olarak anneyi seçer.

Öğrenme kuramları insanların belli dürtülerinin, açlık gibi, birincil pekiştireçlerle tatmin edildiğini söylerler ki bunlar biyolojik ihtiyaçları karşılayan ödüllerdir. Bebekleri için en önemli birincil pekiştireç beslenmedir. Annenin varlığı beslenme söz konusu olduğunda bebek için bir ödüldür. Annenin bu ödül aktiviteleriyle eşleştirildiği ve bebeğin anneye bu nedenle bağlandığı düşünülmektedir (Sümer, 2006) .

2.4.1. Bağlanma İle İlgili Araştırmalar

Büyükhahin (2001), yakın ilişkiler kurabilen ve kuramayan bireylerin, bağlanma stillerini, benlik saygısını stresle başa çıkma tarzlarını incelemiş ve inceleme sonucunda; Yakın ilişki kuramayan bireylerin yakın ilişki kurabilen bireylere kıyasla daha fazla yalnızlık hissettikleri, yine yakın ilişkisi olanlarda stresle başa çıkmada iyimser bir tarz kullandıklarına, erkeklerin daha çok güvenli bağlandıklarına ulaşılmıştır.

Konyalıoğlu (2002) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada, erkeklerin kızlara göre, daha çok güvenli, kaçınan ve kaygılı bağlanma stili geliştirdiklerine, evli bireylerin güvenli bağlanma stili geliştirmiş olduklarına, maddi durumu düşük olanların kaygılı, yüksek olanların güvenli bağlanma stili geliştirmiş olduklarına ulaşılmıştır.

Çapkın(2012) kıskançlık düzeyleri ile benlik saygısı, kişilik özellikleri, bağlanma stilleri ve evlilik doyumları arasındaki ilişkileri araştırmıştır ve bağlanma stillerinde kaygı boyutu ile kıskançlık bilişsel alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır.

Kobak ve Sceery (1988) öğrencilerin ilişki örüntülerini yordamışlar ve sonuç olarak; güvenli bağlanma geliştiren öğrencilerde düşük düzeyde gerilim ve yüksek düzeyde sosyal destek saptamışlardır. Kaçınan bağlanma stili geliştiren bireylerde yüksek düzeyde yalnızlık, ilişkilerde yüzeysellik ve düşük seviyede aile desteğine ulaşımlardır. Kaygılı bağlanan bireylerde ise, yüksek düzeyde gerilimin saptanmıştır.

Man ve Hamid (1998) bağlanma stillerini benlik saygısı, yalnızlık ve çeşitli etkenler açısından incelemişlerdir. Saplantılı, kaçınan ve korkulu bağlanan kişilerin güvenli bağlanan kişilere göre düşük benlik saygısına sahip oldukları ve kaçınan bağlanan kişilerin saplantılı bağlananlara göre yüksek benlik saygısına sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca, korkulu bağlanma stili geliştirmiş olan bireylerin en yalnız grup oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Meyers (1998) yetişkinlikte bağlanma stilleriyle kişisel yetkinlik, psikolojik huzursuzluk ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma bulguları; güvenli bağlananların, kaçınan ve kaygılı bağlananlara kıyasla daha yüksek, kişisel yetkinlik ve daha düşük, psikolojik huzursuzluk gösterdiklerine ve güvenli bağlananların, kaçınan ve kaygılı bağlananlara göre benlik saygılarının daha yüksek düzeyde olduğuna işaret etmektedir.

Wei, Vogel ve Ku (2006) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada kaygılı bağlanma stili geliştirmiş olan öğrencilerin duygu durumlarında olumsuzluklar ve kişiler arası sorunlarının duygusal tepki ile kaçınan bağlanma geliştiren bireylerde ise, duygusal ketlenmelerle oluştuğuna ulaşımlardır.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada ebeveyni boşanmış bireylerde benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemek üzere betimsel bir model olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli; iki ya da daha fazla değişkenin birbirleri ile farklılaşıp farklılaşmadığını farklılaşma var ise ne derecede olduğunu betimleyen araştırma modelleridir (Karasar,2003: 77).

Bu araştırmada, ebeveyni boşanmış bireylerin benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stillerinin; katılımcıların yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, ekonomik geliri, anne baba ve kendilerinin eğitim durumları, kardeş sayıları, anne baba boşandığı zamanki yaşları, anne babanın medeni durumu, üvey kardeş, üvey anne, üvey baba durumları ve anne baba boşandıktan sonra kiminle yaşadıkları gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisel tarama modeli çerçevesinde incelenmiştir.

3.2. Araştırmanın Evren Ve Örneklemi

Araştırma evrenini Eskişehir il merkezinde ikamet etmekte olan, ebeveyni boşanmış 19 yaş ve üzeri bireylerden oluşturmaktadır.

Araştırma örneklemini kolayda örnekleme yöntemine göre belirlenmiş olup toplam 140 kişiden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Demografik Bilgi Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri, UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar envanteri kullanılmıştır

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Demografik bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, içerisinde katılımcıların yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, ekonomik geliri, anne baba ve kendilerinin eğitim durumları, kardeş sayıları, anne baba boşandığı zamanki yaşları, anne babanın medeni durumu, üvey kardeş, üvey anne, üvey baba durumları ve anne baba boşandıktan sonra kiminle yaşadıklarına ilişkin maddeler bulunmaktadır.

3.3.2. Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri

Rosenberg (1965)' in oluşturmuş olduğu bu ölçeği, uhadaroğlu (1986) Tüke' ye evirilmif olup, 63 soru ve 12 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 10 maddeden oluşan ilk alt boyutu benlik saygısını ölçmektedir. Benlik saygısını ölçen alt boyut, “Hiç Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” şeklindeki 4' lü likert tip ölçek üzerinden değerlendirilmektedir. Katılımcı kendine en yakın olan seçeneği her soru için bir cevap olarak işaretler.

Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını uhadaroğlu (1986) yapmıştır. 205 öğrenci ile bir ay arayla yapılmış olan test tekrar test güvenilirlik katsayısı .75 bulunurken, iç tutarlılık katsayısı .82 bulunmuştur. Tuğrul (1994) tarafından yapılan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında ise psikiyatrik görüşme sonucu ile ölçek arasında oluşan korelasyon 0. 71 olarak bulunmuştur. Ölçeğin cronbach alfa değerı 0.85 olduğu belirtilmiştir.

Ölçekte maddelerden 1., 2., 4., 6. ve 7. olumlu 3., 5., 8., 9., 10. olumsuz olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınabilecek puanlar 10 ile 40 arasındadır. Ölçeğin maddeleri puanlanırken toplamda 0 – 6 arası bir ranja ulaşılmaktadır. Ölçekten alınan 0 – 1 arasındaki puan yüksek, 2 – 4 arasındaki puan orta, 5 – 6 arasındaki puan ise düşük benlik saygısına işaret etmektedir (uhadaroğlu, 1986).

3.3.3. UCLA Yalnızlık Ölçeği

UCLA Yalnızlık Ölçeği bireylerin yalnızlık düzeylerini belirlemek için, Russell, Peplau ve Ferguson tarafından oluşturulmuştur. Ölçek toplam 20 maddeden oluşmaktadır, maddelerin 10'u düz 10' nu ters yönde kodlanmıştır. Ölçeğin maddeleri, kişiler arası ilişkilerle ilgili duygu ya da düşünce belirten durumlardan oluşmakta ve katılımcılardan her bir maddede belirtilen durumu ne ölçüde yaşadıkları sorulmaktadır. Katılımcılardan, maddelerin cevaplarını dördümlük likert tipi ölçek (1= Hiç yaşamam 4= Nadiren yaşamam) üzerinde belirtmeleri istenmektedir. Puanlamada düz yönde kodlanmış maddeler (1,4,5,6,9,10,15,16,19,20), ters yönde kodlanmış maddeler (2,3,7,8,11,12,13,14,17,18) olarak seçilmiştir. Ölçeğin puanlamasında en yüksek puan 80, en düşük puan ise 20 olarak belirtilmiştir. Ölçekten alınan puanın yükselmesi yalnızlık seviyesinin de yükseldiğini göstermektedir.

Ölçeğin Russell ve diğ., (1978) tarafından oluşturulan ilk halinin geliştirilmesi aşamasında yapılmış olan geçerlilik çalışmasında UCLA Yalnızlık Ölçeğinden alınan puanlar ile öznel yalnızlık incelemeleri arasında .79 düzeyinde yüksek bir ilişki saptanmıştır. Ölçeğin Russell ve diğ.,(1980) tarafından hazırlanan ikinci versiyonun ölçüt geçerliği çalışmalarında, UCLA Yalnızlık Ölçeğininin sonuçları ile Beck Depresyon ($r=.62$), Costello-Comrey Anksiyete ($r=.32$) ve Costello-Comrey Depresyon ($r=.55$) ölçeğinin sonuçları karşılaştırılmış ve aralarında anlamlı düzeyde korelasyon bulunmuştur. Yalnızlık puanları ile terk edilmişlik, depresyonda hissetme, boşluk hissi, geleceğe yönelik umutsuzluk, grup dışına itilmiş ve içine kapanma belirtileri arasında .40'ın üzerinde anlamlı düzeyde korelasyonlar elde edilmiştir. Demir (1989) tarafından benzer ölçekler geçerlik yöntemi ile UCLA yalnızlık Ölçeği'nin geçerlik araştırması gerçekleştirilmiştir. Yapılmış olan geçerlilik çalışmaları sonucunda Çok Yönlü Depresyon Ölçeği' nin Sosyal içe dönüklük alt ölçeği ile UCLA Yalnızlık Ölçeği arasında .82, Beck depresyon envanteri ile UCLA Yalnızlık Ölçeği arasında ise .77 düzeyinde korelasyon bulunmuştur.

Ölçeğin, Russell ve diğ. (1978) tarafından yapılmış olan güvenilirlik araştırmasında iç tutarlılık katsayısı .96, test tekrar test güvenilirlik katsayısı .73 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ikinci versiyonu için Russell ve diğ., (1980) tarafından yapılmış olan güvenilirlik çalışmalarında ise ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .94 olarak saptanmıştır. Ölçeğin Demir(1989) tarafından yapılan güvenilirlik çalışmasında ölçeğin iç tutarlılığı ölçülmüş ve iç tutarlılık katsayısı .96 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik çalışmasından almış olduğu korelasyon katsayısı ise .94' tür (Demir, 1989).

3.3.4. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri

Brennan ve diğ., (1998) tarafından geliştirilmiş olan bu ölçek bağlanmadaki kaygı ve kaçınma boyutunu ölçmektedir. Ölçek toplamda 36 maddeden oluşmakta olup, 18 madde kaçınmayı, 18 madde ise kaygıyı ölçmektedir. Katılımcılar her bir madde için kendilerine en uygun olanı 7' li likert tip ölçek üzerinde (1= Kesinlikle katılmıyorum 7= Kesinlikle Katılıyorum) belirtirler.

Ölçeğin Türkçe' ye çevrilme ve güvenilirlik geçerlilik çalışmaları Sümer (2006) tarafından yapılmıştır. Güvenilirlik çalışması, İlişkiler Anketi, İlişki Ölçekleri Anketi ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar envanterinin karşılaştırılması ile yapılmış olup, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterinin güvenilirlik kat sayıları, kaygı boyutu için .86, kaçınma boyutu için .90 olarak bulunmuştur.

Ölçekte kaygı ve kaçınma boyutlarından küçük puan alınması güvenli, yüksek puan alınması korkulu, kaygı boyutundan yüksek kaçınma boyutundan düşük puan elde edilmesi saplantılı, kaygı boyutundan da kaçınma boyutundan da düşük puan elde edilmesi kayıtsız bağlanma stillerine işaret etmektedir. Ölçekte bulunan ters kodlanmış maddeler 3., 15., 19., 22., 25., 27., 29., 31., 33. ve 35. dir. Ölçekte kaçınma boyutunun belirlenebilmesi için tek sayılı maddelerin ortalamaları, kaygı boyutunu belirlenebilmesi için çift sayılı maddelerin ortalamaları kullanılmaktadır (Sümer, 2006).

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 21.0 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Analizlerde kullanılacak uygun test normallik analizine göre seçilmiştir. Normallik analizinde Shapiro-Wilk W Testi kullanılmıştır. Test sonucunda değişkenin normal dağılıma uygun olduğu bulunur ise, parametrik testler, normal dağılıma uygun olmadığı bulunur ise, parametrik olmayan alternatif bir test kullanılır.

3.4.1. Parametrik Olmayan Testler:

- Bağımsız Gruplar Mann-Whitney U Testi: Bağımsız iki grubun nicel bir değişken açısından karşılaştırılmasında uygulanan bir testtir. Bu testin kullanılabilmesi için gruplardan herhangi birinin ya da ikisinin normal dağılım göstermemesi şartı vardır. (Özdamar, 2004: 490).
- Kruskal-Wallis H Testi: Bağımsız iki ya da daha fazla grubun nicel bir değişken açısından karşılaştırılmasında uygulanan test türüdür. Bu testin uygulanabilmesi için gruplardan herhangi birinin ya da ikisinin normal dağılım göstermesi gerekmektedir. (Özdamar, 2004: 490).

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 4.1: Demografik Bilgiler

		n	%
Cinsiyet	Kadın	77	56,2
	Erkek	60	43,8
Yaş	20 yaş ve altı	18	12,9
	21-30 yaş	66	47,1
	31-40 yaş	35	25,0
	41 yaş ve üstü	21	15,0
Eğitim durumu	İlkokul mezunu	22	15,7
	Ortaokul mezunu	18	12,9
	Lise mezunu	50	35,7
	Üniversite ve üstü mezunu	50	35,7
Medeni durum	Evli	41	29,3
	Bekar	81	57,9
	Boşanmış ya da Eş ölmüş	18	12,9
Anne eğitim durumu	Okur – yazar	16	11,6
	İlkokul mezunu	62	44,9
	Ortaokul mezunu	17	12,3
	Lise mezunu	27	19,6
	Üniversite ve üstü mezunu	16	11,6
Baba eğitim durumu	Okur – yazar	11	7,9
	İlkokul mezunu	38	27,3
	Ortaokul mezunu	30	21,6
	Lise mezunu	38	27,3
	Üniversite ve üstü mezunu	22	15,8
Anneniz ve babanız boşandığında siz kaç yaşındaydınız?	5 yaş ve altı	25	18,7
	6-10 yaş	27	20,1
	11-15 yaş	38	28,4
	16-20 yaş	29	21,6

	21 yaş ve üstü	15	11,2
Anneniz yeniden evlendi mi?	Evli	34	26,2
	Hiç evlenmedi	86	66,2
	Boşandı ya da Eş ölümü	10	7,7
Babanız yeniden evlendi mi?	Evli	62	48,1
	Hiç evlenmedi	54	41,9
	Boşandı ya da Eş ölümü	13	10,1
Kaç kardeşiniz?	Tek çocuk	29	21,0
	İki çocuk	52	37,7
	Üç çocuk	29	21,0
	Dört çocuk ve üzeri	28	20,3
Siz Kaçınıcı çocuksunuz?	Birinci çocuk	63	46,3
	İkinci çocuk	42	30,9
	Üçüncü çocuk	19	14,0
	Dördüncü çocuk ve üzeri	12	8,8
Üvey kardeşiniz var mı?	Evet	56	44,4
	Hayır	70	55,6
Üvey kardeşinizle yakınlık dereceniz nedir	Annemin çocuğu	21	35,6
	Babamın çocuğu	26	44,1
	Üvey annemin ya da babamın çocuğu	12	20,3
Anneniz babanız boşandıktan sonra siz kiminle yaşadınız?	Anne	85	64,4
	Baba	17	12,9
	Büyük anne - Büyük Baba	17	12,9
	Diğer	13	9,8
Gelir Durumu	Düşük	21	15,0
	Orta	105	75,0
	Yüksek	14	10,0

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan cinsiyeti; erkek olanların oranı %56,2 iken kadın olanların oranı %43,8'dir.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan yaşı; 21-30 arasında olanların oranı %47,1 , 31-40 arası olanların oranı %25,0 , 41 yaş ve üstü olanların oranı %15,0 ve 20 yaş ve altı olanların oranı %12,9'dur.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan eğitim durumu; lise, üniversite ve üstü mezunu olanların oranı %35,7, ilkokul mezunu olanların oranı %15,7 ve ortaokul mezunu olanların oranı %12,9'dur.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan medeni durumu; bekar olanların oranı %57,9, evli olanların oranı %29,3 ve boşanmış ya da eşi ölmüş olanların %12,9'dur.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan anne eğitim durumu; ilkokul mezunu olanların oranı %44,9, lise mezunu olanların oranı %19,6, ortaokul mezunu olanların oranı %12,3, okur yazar, üniversite ve üstü mezunu olanların oranı %11,6'dır.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan baba eğitim durumu; ilkokul mezunu, lise mezunu olanların oranı %27,3, ortaokul mezunu olanların oranı %21,6, üniversite ve üstü mezun olanların oranı %15,8 ve okur, yazar olanların oranı %7,9'dur.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan anne ve baba boşandığında yaşları; 11-15 olanların oranı %28,4, 16-20 yaş olanların oranı %21,6, 6-10 yaş olanların oranı %20,1, 21 yaş, 5 yaş ve altı olanların oranı %18,7 ve 21 yaş ve üstü olanların oranı %11,2'dir.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan annesi yeniden evlenme sorusuna; evli diyenlerin oranı %26,2, hiç evlenmedi diyenlerin oranı %66,2 ve boşandı ya da eş ölümü diyenlerin oranı %7,7'dir.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan babası yeniden evlenme sorusuna; evli diyenlerin oranı %48,1, hiç evlenmedi diyenlerin oranı %41,9 ve boşandı ya da eş ölümü diyenlerin oranı %10,1'dir.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan kardeş sayısı; tek çocuk olanların oranı %21,0, iki çocuk olanların oranı %37,7, üç çocuk olanların oranı %21,0 ve dört çocuk ve üzeri olanların oranı %20,3'tür.

Ölçeği cevaplayan katılımcıların kaçınıcı çocuk olduğu sorusuna; birinci çocuk diyenlerin oranı %46,3, ikinci çocuk olanların oranı %30,9, üçüncü çocuk olanların oranı %14,0 ve dördüncü çocuk ve üzeri olanların oranı %8,8'dir.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan üvey kardeşi olanların oranı %44,4 iken üvey kardeşi olmayanların oranı %55,6'dır.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan üvey kardeşi yakınlık derecesi; annenin çocuğu olanların oranı %35,6, babanın çocuğu olanların oranı %44,1 ve üvey annenin ya da babanın çocuğu olanların oranı %20,3'tür.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan anne babası boşandıktan sonra; annesi ile yaşayanların oranı %64,4, babası ile ya da büyük anne, büyük babası ile yaşayanların oranı %12,9 ve diğerleri ile yaşayanların oranı %9,8'dir.

Ölçeği cevaplayan katılımcılardan gelir durumu; düşük olanların oranı %15,0, orta olanların oranı %75,0 ve yüksek olanların oranı %10,0'dur.

Tablo 4.2: Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi

	N	Minimum	Maximum	X	ss	Cronbach's Alpha
Benlik Saygısı	140	1,60	3,70	3,05	0,46	,772
Yalnızlık	140	1,60	3,90	2,98	0,55	,868
Kaçınma	140	1,11	6,44	3,48	1,07	,844
Kaygı	140	1,17	6,94	4,23	1,25	,890

Benlik saygısı ölçeği ortalama puanı 3,05+-0,46; yalnızlık ölçeği ortalama puanı 2,98+-0,55; kaçınma ölçeği ortalama puanı 3,48+-1,07 ve kaygı ölçeği ortalama puanı 1,25'tir.

Ölçeklerin güvenilirlik düzeylerinin belirlenmesi amacı ile yapılan iç tutarlılık analizi sonucuna göre ölçeklerin Cronbach's Alpha katsayıları 0,700'den büyük bulunmuştur. Buna göre ölçeklerin güvenilirlik düzeyleri yüksektir.

Tablo 4.3: Normallik Testi

	Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.
Benlik Saygısı	,946	140	,000*
Yalnızlık	,966	140	,002*
Kaçınma	,992	140	,012*
Kaygı	,987	140	,020*

***p<0,05**

Yapılan normallik testi sonucuna göre ölçek puanları normal dağılım göstermemektedir. Bu gerekçe ile çalışmada parametrik olmayan test teknikleri kullanılmıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan birinci alt problem; Ebeveyni Boşanmış bireylerin; cinsiyetleri ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.4: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Cinsiyetleri ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stilleri İlişkin Mann-Whitney U Testi

Cinsiyet		n	Sıra Ort.	U	P
Benlik Saygısı	Kadın	77	71,00	2156,000	,503
	Erkek	60	66,43		
Yalnızlık	Kadın	77	71,65	2106,000	,376
	Erkek	60	65,60		
Kaçınma	Kadın	77	75,96	1774,000	,020
	Erkek	60	60,07		
Kaygı	Kadın	77	71,36	2128,000	,430
	Erkek	60	65,97		

Farklı cinsiyet grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı cinsiyet grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı cinsiyet grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Cinsiyeti; kadın olanların ortalama puanı 75,96 ve erkek olanların ortalama puanı 60,07'dir. Buna göre cinsiyeti kadın olanların kaçınma puanı daha fazladır.

Farklı cinsiyet grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan ikinci alt problem; Ebeveyni Boşanmış bireylerin; yaşları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.5: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Yaşları ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Yaş	n	Sıra Ort.	X ²	P	
Benlik Saygısı	20 yaş ve altı	18	63,11	1,736	,629
	21-30 yaş	66	74,55		
	31-40 yaş	35	65,91		
	41 yaş ve üstü	21	71,74		
Yalnızlık	20 yaş ve altı	18	75,89	20,213	,000
	21-30 yaş	66	84,42		
	31-40 yaş	35	56,36		
	41 yaş ve üstü	21	45,71		
Kaçınma	20 yaş ve altı	18	76,94	4,708	,194
	21-30 yaş	66	62,77		
	31-40 yaş	35	79,27		
	41 yaş ve üstü	21	74,64		
Kaygı	20 yaş ve altı	18	77,00	2,749	,432
	21-30 yaş	66	67,07		
	31-40 yaş	35	77,90		
	41 yaş ve üstü	21	63,38		

Farklı yaş grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı yaş grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Yaşı; 20 ve altı olanların ortalama puanı 75,89, 21-30 olanların ortalama puanı 84,42, 31-40 olanların ortalama puanı 56,36 ve 41 ve üstü olanların ortalama puanı 45,71'dir. Buna göre yaşı 21-30 arasında olanların yalnızlık puanı daha fazladır.

Farklı yaş grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı yaş grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan üçüncü alt problem; Ebeveyni Boşanmış bireylerin; eğitim durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında bir anlamlı bir fark var mıdır? şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.6: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Eğitim Durumları ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillere İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Eğitim durumu	n	Sıra Ort.	X ²	p	
Benlik Saygısı	İlkokul mezunu	22	60,45	3,281	,350
	Ortaokul mezunu	18	63,25		
	Lise mezunu	50	77,11		
	Üniversite ve üstü mezunu	50	70,92		
Yalnızlık	İlkokul mezunu	22	62,02	9,664	,022
	Ortaokul mezunu	18	48,42		
	Lise mezunu	50	71,75		
	Üniversite ve üstü mezunu	50	80,93		
Kaçınma	İlkokul mezunu	22	85,45	3,826	,281
	Ortaokul mezunu	18	68,03		
	Lise mezunu	50	69,78		
	Üniversite ve üstü mezunu	50	65,53		
Kaygı	İlkokul mezunu	22	61,95	3,738	,291
	Ortaokul mezunu	18	82,42		
	Lise mezunu	50	74,68		
	Üniversite ve üstü mezunu	50	65,79		

Farklı eğitim durumu grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı eğitim durumu grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Eğitim durumu; ilkokul mezunu olanların ortalama puanı 62,02, ortaokul olanların ortalama puanı 46,42, lise mezunu olanların ortalama puanı 71,75 ve üniversite, üstü mezunu 80,93'tür. Buna göre üniversite ve üstü mezunlarının yalnızlık puanı daha fazladır.

Farklı eğitim durumu grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı eğitim durumu grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$)

Bu araştırmada yanıt aranan dördüncü alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; medeni durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.7: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Medeni Durumları ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillere İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Medeni durum	n	Sıra Ort.	X ²	p	
Benlik Saygısı	Evli	41	73,96	3,818	,148
	Bekar	81	72,59		
	Boşanmış ya da Eş ölmüş	18	53,19		
Yalnızlık	Evli	41	55,61	17,912	,000
	Bekar	81	82,77		
	Boşanmış ya da Eş ölmüş	18	49,22		
Kaçınma	Evli	41	73,78	1,029	,598
	Bekar	81	67,59		
	Boşanmış ya da Eş ölmüş	18	76,11		
Kaygı	Evli	41	75,32	0,866	,648
	Bekar	81	68,93		
	Boşanmış ya da Eş ölmüş	18	66,61		

Farklı medeni durum grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı medeni durum grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Medeni durumu; evli olanların ortalama puanı 55,61, bekar olanların ortalama puanı 82,77 ve boşanmış ya da eş ölmüş olanların ortalama puanı 49,22'dir. Buna göre medeni durum bakımından bekarların yalnızlık puanı daha fazladır.

Farklı medeni durum grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı medeni durum grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan beşinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; anne eğitim durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.8: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Anne Eğitim Durumları ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillere İlişkin Kruskal-Wallis Testi

Anne eğitim durumu	n	Sıra Ort.	X ²	p	
Benlik Saygısı	Okur – yazar	16	69,28	10,161	,038
	İlkokul mezunu	62	59,72		
	Ortaokul mezunu	17	67,09		
	Lise mezunu	27	86,46		
	Üniversite ve üstü mezunu	16	81,56		
Yalnızlık	Okur – yazar	16	56,75	13,124	,011
	İlkokul mezunu	62	61,16		
	Ortaokul mezunu	17	67,15		
	Lise mezunu	27	89,76		
	Üniversite ve üstü mezunu	16	82,88		
Kaçınma	Okur – yazar	16	87,84	11,460	,022
	İlkokul mezunu	62	70,81		
	Ortaokul mezunu	17	72,29		
	Lise mezunu	27	48,83		
	Üniversite ve üstü mezunu	16	78,00		
Kaygı	Okur – yazar	16	75,53	5,529	,237
	İlkokul mezunu	62	75,68		
	Ortaokul mezunu	17	70,18		
	Lise mezunu	27	56,15		
	Üniversite ve üstü mezunu	16	61,34		

Farklı anne eğitim durumu grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Anne eğitim durumu; okur yazar olanların ortalama puanı 69,28, ilkokul mezunu olanların ortalama puanı 59,72, ortaokul mezunu olanların ortalama puanı 67,09, lise mezunu olanların ortalama puanı 86,46 ve üniversite, üstü mezunu olanların ortalama puanı 81,56'dır. Buna göre anne eğitim durumu bakımından lise mezunu olanların benlik saygısı puanı daha fazladır.

Farklı anne eğitim durumu grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Anne eğitim durumu; okur yazar olanların ortalama puanı 56,75, ilkokul mezunu olanların ortalama puanı 61,16, ortaokul mezunu olanların ortalama puanı 67,15, lise mezunu olanların ortalama puanı 89,76 ve üniversite, üstü mezunu olanların ortalama puanı 82,88'dir. Buna göre anne eğitim durumu bakımından lise mezunu olanların yalnızlık puanı daha fazladır.

Farklı anne eğitim durumu grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı anne eğitim durumu grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan altıncı alt problem; Ebeveyni Boşanmış bireylerin; baba eğitim durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.9: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Baba Eğitim Durumları ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Baba eğitim durumu	n	Sıra Ort.	X ²	p	
Benlik Saygısı	Okur – yazar	11	51,68	4,613	,329
	İlkokul mezunu	38	66,41		
	Ortaokul mezunu	30	69,33		
	Lise mezunu	38	79,22		
	Üniversite ve üstü mezunu	22	70,34		
Yalnızlık	Okur – yazar	11	55,36	6,173	,187
	İlkokul mezunu	38	59,99		
	Ortaokul mezunu	30	72,45		
	Lise mezunu	38	77,79		
	Üniversite ve üstü mezunu	22	77,82		
Kaçınma	Okur – yazar	11	85,09	7,771	,100
	İlkokul mezunu	38	78,68		
	Ortaokul mezunu	30	59,53		
	Lise mezunu	38	61,25		
	Üniversite ve üstü mezunu	22	76,84		
Kaygı	Okur – yazar	11	84,77	6,743	,150
	İlkokul mezunu	38	72,34		
	Ortaokul mezunu	30	79,53		
	Lise mezunu	38	58,30		
	Üniversite ve üstü mezunu	22	65,77		

Farklı baba eğitim durumu grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı baba eğitim durumu grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı baba eğitim durumu grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı baba eğitim durumu grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan yedinci alt problem; Ebeveyni Boşanmış bireylerin; anne babalarının boşandığı zamanki yaşları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.10: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Anne Babalarının Boşandığı Zamanki Yaşları ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stilleri İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Anneniz ve babanız boşandığında siz kaç yaşındaydınız?		n	Sıra Ort.	X2	p
Benlik Saygısı	5 yaş ve altı	25	70,58	4,280	,369
	6-10 yaş	27	76,00		
	11-15 yaş	38	66,18		
	16-20 yaş	29	67,26		
	21 yaş ve üstü	15	50,87		
Yalnızlık	5 yaş ve altı	25	68,88	3,601	,463
	6-10 yaş	27	74,44		
	11-15 yaş	38	65,26		
	16-20 yaş	29	70,76		
	21 yaş ve üstü	15	52,07		
Kaçınma	5 yaş ve altı	25	58,80	2,129	,712
	6-10 yaş	27	67,96		
	11-15 yaş	38	67,91		
	16-20 yaş	29	69,41		
	21 yaş ve üstü	15	76,43		
Kaygı	5 yaş ve altı	25	70,46	3,647	,456
	6-10 yaş	27	59,59		
	11-15 yaş	38	62,83		
	16-20 yaş	29	72,34		
	21 yaş ve üstü	15	79,27		

Farklı anne ve baba boşandığında yaş durumu grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı anne ve baba boşandığında yaş durumu grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı anne ve baba boşandığında yaş durumu grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı anne ve baba boşandığında yaş durumu grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan sekizinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; annelerinin yeniden evlenme durumu ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.11: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Annelerinin Yeniden Evlenme Durumu ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Anneleriniz yeniden evlendi mi?		n	Sıra Ort.	X ²	P
Benlik Saygısı	Evli	34	61,87		
	Hiç evlenmedi	86	66,54	,466	,792
	Boşandı ya da Eş ölümü	10	68,90		
Yalnızlık	Evli	34	58,03		
	Hiç evlenmedi	86	68,67	1,972	,373
	Boşandı ya da Eş ölümü	10	63,65		
Kaçınma	Evli	34	65,53		
	Hiç evlenmedi	86	66,26	,342	,843
	Boşandı ya da Eş ölümü	10	58,90		
Kaygı	Evli	34	74,91		
	Hiç evlenmedi	86	64,15	5,168	,075
	Boşandı ya da Eş ölümü	10	45,10		

Farklı annenin yeniden evlenme durumu grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı annenin yeniden evlenme durumu grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı annenin yeniden evlenme durumu grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı annenin yeniden evlenme durumu grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan dokuzuncu alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; babalarının yeniden evlenme durumu ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.12: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Babalarının Yeniden Evlenme Durumu ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Babanız yeniden evlendi mi?		n	Sıra Ort.	X ²	P
Benlik Saygısı	Evli	62	61,70	2,531	,282
	Hiç evlenmedi	54	65,23		
	Boşandı ya da Eş ölümü	13	79,77		
Yalnızlık	Evli	62	61,81	2,452	,293
	Hiç evlenmedi	54	65,13		
	Boşandı ya da Eş ölümü	13	79,65		
Kaçınma	Evli	62	71,34	4,162	,125
	Hiç evlenmedi	54	61,05		
	Boşandı ya da Eş ölümü	13	51,19		
Kaygı	Evli	62	73,07	12,368	,002
	Hiç evlenmedi	54	63,37		
	Boşandı ya da Eş ölümü	13	33,27		

Farklı babanın yeniden evlenme durumu grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı babanın yeniden evlenme durumu grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı babanın yeniden evlenme durumu grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı babanın yeniden evlenme durumu grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Babanın evlenme durumu; evli olanların ortalama puanı 73,07, hiç evlenmemiş olanların ortalama puanı 63,37 ve boşandı ya

da eş ölümü olanların ortalama puanı 33,27'dir. Buna göre babanın evlenme durumu evli olanların kaygı puanı daha fazladır.

Bu araştırmada yanıt aranan onuncu alt problem; Ebeveyni Boşanmış bireylerin; kardeş sayıları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.13: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Kardeş Sayıları ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi

Kaç kardeşsiniz?		n	Sıra Ort.	X2	P
Benlik Saygısı	Tek çocuk	29	68,34	,125	,989
	İki çocuk	52	70,90		
	Üç çocuk	29	68,09		
	Dört çocuk ve üzeri	28	69,55		
Yalnızlık	Tek çocuk	29	71,76	3,760	,289
	İki çocuk	52	76,03		
	Üç çocuk	29	65,98		
	Dört çocuk ve üzeri	28	58,68		
Kaçınma	Tek çocuk	29	70,38	2,760	,430
	İki çocuk	52	63,97		
	Üç çocuk	29	79,29		
	Dört çocuk ve üzeri	28	68,71		
Kaygı	Tek çocuk	29	69,36	,960	,811
	İki çocuk	52	73,44		
	Üç çocuk	29	66,50		
	Dört çocuk ve üzeri	28	65,43		

Farklı kardeş sayısı grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı kardeş sayısı grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı kardeş sayısı grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı kardeş sayısı grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan on birinci alt problem; Ebeveyni Boşanmış bireylerin; kaçınıcı çocuk oldukları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.14: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Kaçınıcı Çocuk Oldukları ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillere İlişkin Kruskal-Wallis Testi:

Siz Kaçınıcı çocuksunuz?		n	Sıra Ort.	X ²	P
Benlik Saygısı	Birinci çocuk	63	68,70	1,318	,725
	İkinci çocuk	42	71,73		
	Üçüncü çocuk	19	67,97		
	Dördüncü çocuk ve üzeri	12	57,00		
Yalnızlık	Birinci çocuk	63	70,17	5,271	,153
	İkinci çocuk	42	75,89		
	Üçüncü çocuk	19	53,45		
	Dördüncü çocuk ve üzeri	12	57,71		
Kaçınma	Birinci çocuk	63	68,10	1,463	,691
	İkinci çocuk	42	64,08		
	Üçüncü çocuk	19	75,63		
	Dördüncü çocuk ve üzeri	12	74,79		
Kaygı	Birinci çocuk	63	73,10	2,634	,452
	İkinci çocuk	42	67,05		
	Üçüncü çocuk	19	65,61		
	Dördüncü çocuk ve üzeri	12	54,04		

Farklı kaçınıcı çocuk olma grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı kaçınıcı çocuk olma grupları arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı kaçınıcı çocuk olma grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Farklı kaçınıcı çocuk olma grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan on ikinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; üvey kardeşleri olma durumu ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.15: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Üvey Kardeşleri Olma Durumu ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillere İlişkin Mann Whitney U Testi

Üvey kardeşiniz var mı?		n	Sıra Ort.	U	P
Benlik Saygısı	Evet	56	60,75	1806,000	,448
	Hayır	70	65,70		
Yalnızlık	Evet	56	62,39	1898,000	,761
	Hayır	70	64,39		
Kaçınma	Evet	56	64,22	1919,500	,842
	Hayır	70	62,92		
Kaygı	Evet	56	67,01	1763,500	,335
	Hayır	70	60,69		

Üvey kardeşi olanlar ile olmayanlar arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Üvey kardeşi olanlar ile olmayanlar arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Üvey kardeşi olanlar ile olmayanlar arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Üvey kardeşi olanlar ile olmayanlar arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırma yanıt aranan on üçüncü alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; üvey kardeşlerine yakınlık dereceleri ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.16: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Üvey Kardeşlerine Yakınlık Dereceleri ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillerine İlişkin Mann Whitney U Testi

Üvey kardeşinizle yakınlık dereceniz nedir		n	Sıra Ort.	X2	P
Benlik Saygısı	Annemin çocuğu	21	29,48	,260	,878
	Babamın çocuğu	26	29,38		
	Üvey annemin ya da babamın çocuğu	12	32,25		
Yalnızlık	Annemin çocuğu	21	31,29	1,801	,406
	Babamın çocuğu	26	26,88		
	Üvey annemin ya da babamın çocuğu	12	34,50		
Kaçınma	Annemin çocuğu	21	25,26	3,411	,182
	Babamın çocuğu	26	34,44		
	Üvey annemin ya da babamın çocuğu	12	28,67		
Kaygı	Annemin çocuğu	21	31,12	2,889	,236
	Babamın çocuğu	26	32,52		
	Üvey annemin ya da babamın çocuğu	12	22,58		

Üvey kardeşinin yakınlık derecesi farklı gruplar arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Üvey kardeşinin yakınlık derecesi farklı gruplar arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Üvey kardeşinin yakınlık derecesi farklı gruplar arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Üvey kardeşinin yakınlık derecesi farklı gruplar arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan on dördüncü alt problem; Ebeveyni Boşanmış bireylerin; boşanmadan sonra kiminle yaşadıkları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.17: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Boşanmadan Sonra Kiminle Yaşadıkları ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillerine İlişkin Kruskal-Wallis Testi

Anneniz babanız boşandıktan sonra siz kiminle yaşadınız?		n	Sıra Ort.	X ²	P
Benlik Saygısı	Anne	85	73,67	12,555	,006
	Baba	17	52,79		
	Büyük anne - Büyük Baba	17	66,26		
	Diğer	13	37,85		
Yalnızlık	Anne	85	69,58	4,112	,250
	Baba	17	61,74		
	Büyük anne - Büyük Baba	17	70,21		
	Diğer	13	47,73		
Kaçınma	Anne	85	66,59	5,689	,128
	Baba	17	81,71		
	Büyük anne - Büyük Baba	17	50,44		
	Diğer	13	67,00		
Kaygı	Anne	85	63,92	1,265	,737
	Baba	17	71,50		
	Büyük anne - Büyük Baba	17	68,38		
	Diğer	13	74,35		

Anne baba boşandıktan sonra yaşanılan yer farklı olan gruplar arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p < 0.05$). Boşanmadan sonra çocuğun yaşadığı yer; anne olanların ortalama puanı 73,67, baba olanların ortalama puanı 52,76, büyük anne, büyük baba olanların ortalama puanı 66,26 ve diğer olanların ortalama puanı 37,85'tir. Buna göre anne baba boşandıktan sonra yaşanılan yer anne olanların benlik saygısı puanı daha fazladır.

Anne baba boşandıktan sonra yaşanılan yer farklı olan gruplar arasında yalnızlık puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Anne baba boşandıktan sonra yaşanılan yer farklı olan gruplar arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Anne baba boşandıktan sonra yaşanılan yer farklı olan gruplar arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan on beşinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; gelir durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.18: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Gelir Durumları ile Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillere İlişkin Kruskal-Wallis Testi

Gelir Durumu		n	Sıra Ort.	X2	P
Benlik Saygısı	Düşük	21	43,00	12,992	,002
	Orta	105	73,67		
	Yüksek	14	88,00		
Yalnızlık	Düşük	21	47,33	8,170	,017
	Orta	105	75,01		
	Yüksek	14	71,39		
Kaçınma	Düşük	21	77,00	0,890	,641
	Orta	105	70,04		
	Yüksek	14	64,21		
Kaygı	Düşük	21	81,29	1,832	,400
	Orta	105	68,99		
	Yüksek	14	65,64		

Farklı gelir durumu grupları arasında benlik saygısı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p < 0.05$). Gelir durumu; düşük olanların ortalama puanı 43,00, orta olanların ortalama puanı 73,67 ve yüksek olanların ortalama puanı 88,00'dir. Buna göre gelir durumu yüksek olanların benlik saygısı puanı daha fazladır.

Farklı gelir durumu grupları arasında yalnızlık bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p < 0.05$). Gelir durumu; düşük olanların ortalama puanı 47,33, orta olanların ortalama puanı 75,01 ve yüksek olanların ortalama puanı 88,00'dir. Buna göre gelir durumu orta olanların yalnızlık puanı daha fazladır.

Farklı gelir durumu grupları arasında kaçınma puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Farklı gelir durumu grupları arasında kaygı puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Bu araştırmanın on altıncı alt problemi, Ebeveyni Boşanmış bireylerin; benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında bir ilişki var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4.19: Ebeveyni Boşanmış Bireylerin; Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Bağlanma Stillere İlişkin İlişki Sonuçları

		Benlik Saygısı	Yalnızlık	Kaçınma	Kaygı
Benlik Saygısı	<i>R</i>	1	,614**	-,437**	-,370**
	<i>P</i>		,000	,000	,000
Yalnızlık	<i>R</i>		1	-,511**	-,368**
	<i>P</i>			,000	,000
Kaçınma	<i>R</i>			1	,310**
	<i>P</i>				,000
Kaygı	<i>R</i>				1
	<i>P</i>				

Yapılan korelasyon analizine göre benlik saygısı ölçeği ile yalnızlık ölçeği arasında pozitif yönlü orta bir ilişki vardır ($p < 0.05$; $r = 0,614$). Benlik saygısı ölçeği ile kaçınma ölçeği arasında negatif yönlü orta kuvvetli bir ilişki vardır ($p < 0.05$; $r = -0,437$). Benlik saygısı ölçeği ile kaygı ölçeği arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki vardır. ($p < 0.05$; $r = -0,370$).

Yalnızlık ölçeği ile kaçınma ölçeği arasında negatif yönlü orta bir ilişki vardır ($p < 0.05$; $r = -0,511$). Yalnızlık ölçeği ile kaygı ölçeği arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki vardır ($p < 0.05$; $r = -0,368$).

Kaçınma ölçeği ile kaygı ölçeği arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki vardır ($p < 0.05$; $r = 0,310$).

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada yanıt aranan birinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; cinsiyetleri ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonucuna göre cinsiyet ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farka ulaşılamamıştır. Güngör (1989), iğdemoğlu (2006), ztrk (2006), evik (2007), Karaboğa (2011) yaptıkları çalışmalarda araştırmanın sonuçları ile benzer bir şekilde benlik saygısı ile cinsiyet açısından anlamlı bir farka ulaşamamışlardır. Erim (2001) ve Kurt (2013) yaptıkları çalışmalarda kızların erkeklere göre daha düşük benlik saygısı geliştirdiklerine ulaşmışlardır. Bu sonuçlar araştırmanın bulguları ile farklılık göstermektedir. Bu farklılığın nedeni; Erim (2001) ve Kurt (2013) 14-18 yaş arası bireylerle çalışırken, bu araştırmada 19 yaş ve üzeri bireylerle çalışılmış olması örneklemin farklı şehirlerden oluşturulmuş olması düşünülebilir.

Araştırma sonucuna bakıldığında cinsiyet ile yalnızlık arasında anlamlı bir farka ulaşılamamıştır. Jones ve diğ. (1981), een (2008), Erözkan (2009), Çivitçi ve diğ. (2009), Köse (2009), Pancar (2009), Altundağ (2013) eldeki araştırma ile benzer niteliklerde sonuçlara ulaşmışlardır. Karakuş (2012) kız ergenlerin erkek ergenlere göre daha yalnız olduğuna, Demir (1990) erkek ergenlerin kız ergenlere göre daha yalnız olduğuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar elimizdeki araştırma ile örneklemin farklı şehirlerden oluşması ve yaş aralıklarının farklı olması nedeni ile farklılık göstermiştir. Demir (1990) ve Karakuş (2012) ergenlik dönemindeki bireylerle çalışmış olup bu araştırmada 19 yaş ve üzeri bireylerle çalışılmıştır. Ergenlik döneminin getirmiş olduğu sosyal, fiziksel ve psikolojik değişimler göz önüne alındığında ergenlik dönemindeki birey çevresinde sosyal ilişkiler kurabileceği bireylere ulaşamadığında ya da ailesi ile iletişiminde zayıflık bulunduğunda yalnız hissetmesi söz konusu olabilir (Kulaksızoğlu, 2009).

Araştırma sonucuna göre, kadınların kaçınma puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğa kaygı puanının cinsiyete göre farklılık göstermediğine ulaşılmıştır. Damarlı (2006), Karakuş (2012) Erkeklerin kadınlara göre daha çok güvenli bağlanma geliştirdiklerine ulaşmıştır. Karakuş (2012) Ergenlerin saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma stilleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmiştir. Kırimer ve diğ. (2014) Erkeklerin kaçınma puanının erkeklere göre yükseldiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgu elimizdeki araştırma bulgularına göre farklı nitelik taşımaktadır. Sümer ve Güngör (1999)

Kızların kaçınma ve kaygı puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yaşam süreci içerisinde karşılaştıkları sorunlar nedeniyle kadınlarda başa çıkma eksiklerinden dolayı böyle bir davranış biçimi gelişmiş olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada yanıt aranan ikinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; yaşları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırma sonucuna göre; yaş ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır. Karaaslan (1993) Kahraman (2009), Turan (2010), Seçer (2012), Kurt (2013) yapmış oldukları çalışmalarda benlik saygısı ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farka ulaşamamışlardır. Bu bulguların sonucu araştırma sonucu ile benzerlikler taşımaktadır.

Araştırma sonucuna göre; yaş ile yalnızlık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Yaşı 21- 30 arasında olan bireylerin yalnızlık düzeyleri diğer gruplara göre yüksek bulunmuştur. Yani araştırma bulguları yalnızlık düzeyinin, yaş arttıkça azaldığına işaret etmektedir. Jones ve diğ. (1981) Kozaklı (2006), Çeçen (2008), Erözkan (2009)' in yapmış olduğu çalışmalar yapılan araştırma ile aynı sonuçtadır. Demir (1990), Pancar (2009) Ergenler üzerinde yaptığı çalışmada yaş ile cinsiyet arasında farklılığa rastlanamamıştır. Bu durumun nedeni Ergen bireylerin yaşlarının birbirine yakın olmasından kaynaklandığı düşünülmüştür. Eldeki araştırmada geniş yaş aralıkları yer almaktadır.

Araştırma sonucuna göre yaş ile kaçınma ve kaygı alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Kırimer ve diğ. (2014) Kaçınma ile yaş arasında bir farklılık saptar iken, kaygı ile yaş arasında bir farklılığa rastlanmamıştır. Bal (2007) yapmış olduğu çalışmada kadınlarda kaçınma ve kaygı alt boyutunun yaşa göre değişmediğini ancak erkeklerde kaçınma alt boyutunun yaşa göre arttığı sonucuna ulaşmıştır. Sümer ve Güngör (2013) Ergen ve yetişkinlerde kaygı alt boyutunun kaçınma alt boyutuna göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç mevcut araştırma ile farklılık göstermektedir. Bunun nedeni bağlanmanın doğumdan kısa bir zaman sonra oluşması (Bowbly, 1973) ve bebeklikte oluşan bağlanma davranışının yetişkinlikte de görülmesi (Hazan ve Shaver 1994) olarak açıklanabilir.

Bu araştırmada yanıt aranan üçüncü alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; eğitim durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında bir anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonucuna göre; ebeveyni boşanmış bireylerin eğitim durumu ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır. Literatürde ebeveyni

boşanmış bireylerin eğitim durumlarına ilişkin bir sonuca rastlanamamıştır. Bu durumun nedeni araştırmacıların örneklem grubunu lise ve ya üniversite öğrencilerinden seçmiş olması gösterilebilir. Ünal (2014) Travma Sonrası Stres Bozukluğu geliştirmiş olan bireylerle yaptığı çalışmada eğitim durumu ile benlik saygısı arasında farklılığa rastlanamamıştır. Bu sonuç araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir.

Araştırma sonucuna göre; ebeveyni boşanmış bireylerin eğitim durumları ile yalnızlıklarına ilişkin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Eğitim durumu üniversite ve üzeri mezunu olan bireylerden oluşan grubun yalnızlık puanları diğer gruplara göre yükselmektedir. Literatür incelendiğinde ebeveyni boşanmış bireylerde eğitim durumu ve yalnızlığa ilişkin bir sonuca rastlanamamıştır. Bu durumun nedeninin araştırmacıların örneklemi lise ve üniversite öğrencilerinden seçmiş olduklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Karaduman (2013) iş yaşamında yalnızlığı ölçtüğü çalışmasında yalnızlıkla eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır. Ancak Karaduman (2013) araştırmasını ön lisans, lisans ve yüksek lisans mezunu bireylerden oluşan örneklem üzerinde yapmıştır. Yapılan çalışmada üniversite ve üzeri mezunlarının yalnızlık düzeyinin yüksek olmasının nedeni örneklemin bir kısmının Eskişehir ilinden seçilmesi olabilir. Eskişehir ili içerisinde bulunan üniversite öğrencilerin ailelerinden uzak yaşamaları, okul nedeni ile şehir değiştirmiş olmaları yalnızlık hissetmelerine neden olabileceği düşünülmektedir.

Ebeveyni boşanmış bireylerin eğitim durumları ile kaçınma ve kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşılamamıştır. Literatür incelendiğinde ebeveyni boşanmış bireylerde eğitim durumu ve yalnızlığa ilişkin bir sonuca rastlanamamıştır. Bu durumun nedeninin araştırmacıların örneklemi lise ve üniversite öğrencilerinden seçmiş olduklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Tanış (2014), yetişkinlerde bağlanma stillerini ölçtüğü çalışmasında eğitim durumu ile kaçınma ve kaygı alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşmamıştır. Bu bulgu araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Bu çalışmada yanıt aranan dördüncü alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; medeni durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonucuna göre ebeveyni boşanmış bireylerin bedeni durumları ile benlik saygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Literatürde ebeveyni boşanmış bireylerin medeni durumuna ilişkin bilgilere ulaşılamamıştır. Çünkü, araştırmacılar örneklem grubunu ergenlik ya da çocukluk dönemindeki bireylerden oluşmaktadır. Aktaş

(2011) spor yapan ve yapmayan bireyler arasında yaptığı çalışmada evli bireylerin bekar ve boşanmışlara göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduklarına ulaşmıştır. Bu sonuç eldeki araştırma sonucu ile değişim göstermektedir. Bu durum araştırmalarda benlik saygısını ölçmek için kullanılan ölçeklerin birbirinden farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ünal (2014)'ın Travma Sonrası Stres Bozukluğu geliştiren bireylerle yapmış olduğu çalışmasında ve Sabuncuoğlu ve diğ. (2014)'nin vitiligo hastaları ile yapmış olduğu çalışmalarında benlik saygısı ile medeni durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşamamışlardır. Bu sonuçlar eldeki araştırmanın sonuçlarını destekler nitelik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; medeni durum ile yalnızlık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farka ulaşılmıştır. Annesi babası ayrı olan bireylerden, bekar olanların diğer gruplara göre daha yalnız olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde ebeveyni boşanmış bireylerin medeni durumuna ilişkin bilgilere ulaşamamıştır; çünkü araştırmacılar örneklem grubunu ergenlik ya da çocukluk dönemindeki bireylerden oluşmaktadır. Arslantaş ve Ergin (2011), Page (1991) evli bireylerin bekarlara göre daha düşük seviyede yalnızlık geliştirdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlar araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Birey kimlik kazandıktan sonra başka kişilerle yakınlık kurmaya başlar eğer kişi çevresinde yakın ilişkiler kuracağı kişilere ulaşamazsa yalnızlık geliştirir (Burger,2006). Bu durum göz önüne alındığında bekarların evlilere göre daha çok yalnızlık geliştirmeleri beklenen bir durumdur.

Araştırma sonuçlarına göre; medeni durum ile kaçınma ve kaygı alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Literatürde ebeveyni boşanmış bireylerin medeni durumuna ilişkin bilgilere ulaşamamıştır; çünkü araştırmacılar örneklem grubunu ergenlik ya da çocukluk dönemindeki bireylerden oluşmaktadır. Çapkın (2011) Kesebir ve diğ. (2012) bağlanma ile ilgili çalışmalar yapmışlar ve medeni durum ile kaçınma, kaygı alt boyutları arasında herhangi bir sonuca ulaşamamışlardır. Bu araştırmaların eldeki araştırma bulguları ile benzer nitelikler taşımaktadır.

Bu araştırmada yanıt aranan beşinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; anne eğitim durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonuçlarına göre anne eğitim durumu ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Anne eğitim durumu yükseldikçe, benlik saygısının da yükseldiği bulunmuştur. Güngör (1989), Ulupınar (1991), Erbil ve diğ. (2006) yapmış oldukları çalışmalarında bu araştırmanın bulguları ile benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Yılmaz

ve Ekici (2001) anne eğitim durumu ile benlik saygısı arasında bir farklılığa ulaşamamıştır. Bu araştırma bulguları elimizdeki araştırma bulguları ile değişiklik göstermektedir. Bunun nedenleri arasında Yılmaz ve Ekici' nin yapmış olduğu çalışmanın hemşirelik öğrencileri ile sınırlı tutulması ve eldeki çalışma örnekleminin annesi babası boşanmış bireyleri içermesidir. Araştırmalar örneklemi ve yaş aralıkları açısından değişkenlik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre ebeveyni boşanmış bireylerin; anne eğitim durumu ile yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farka ulaşılmıştır. Anne eğitim durumu yükseldikçe yalnızlık düzeyinin de yükseldiği sonucuna varılmıştır. Akyol (2013) Ergenler üzerinde yapmış olduğu çalışmada, annenin eğitim durumu ile yalnızlık açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Bu araştırma sonucunun eldeki araştırma sonucu ile uyum göstermemiştir. Bunun sebebi olarak Akyol (2013)' un ergenlik dönemindeki bireylerle çalışmış olması ve çalışmasında kontrol grubuna da yer vermesi gösterilebilir. Kılınç ve Sevim (2005) anne eğitim durumu yükseldikçe yalnızlığın düştüğü bulgusuna ulaşmışlardır. Bu sonuç araştırma ile farklılık göstermektedir. Fiyakalı (2008) yalnızlık düzeyinin belirlenmesinde anne eğitim durumunun etkisinden ziyade anne ile kurulan olumlu iletişimin ve annenin olumlu tutumunun yalnızlık üzerinde daha çok etkili olabileceğine değinmiştir. Araştırmalarda görülen farklılığın daha iyi anlaşılması için gelecek araştırmalar anne baba tutuma ilişkin ölçeklerle desteklenmelidir.

Araştırma sonuçlarına göre anne eğitim durumu ile kaçınma ve kaygı alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farka ulaşılmamıştır. Yolaalan, (2013) Anne eğitim durumunun bağlanma stilleri arasında etkili olduğuna ulaşmıştır ancak; eldeki çalışmadan farklı olarak lise öğrencileri ile çalışmış ve bağlanma stillerini ölçmek için farklı bir envanter kullanmıştır. Seven (2006), anne eğitim durumunun çocuğun bağlanma stilinde etkili olduğunu bulmuştur. Seven'in çalışması eldeki bulgularla farklılık göstermektedir. Bunun nedeni Seven (2006)'in çocukluk dönemindeki bireylerden örneklemini oluşturmuş olması olabilir. İlaslan (2009), anne eğitim durumu ilkokul olanların diğer gruplara göre düşük kaçınma ve kaygı geliştirdiğini, Anne eğitim durumu orta öğretim olanların yüksek kaçınma düşük kaygı geliştirdiğine, anne eğitim durumu lise ve üniversite olanların kaçınma ve kaygı alt boyutu açısından farklılaşmadığını bulmuştur. Bu çalışma kısmen de olsa eldeki araştırma bulgularını destekler nitelik göstermektedir. Karaboğa (2011) anne eğitim durumu ile kaçınma, kaygı alt boyutu arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Bu bulgu araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Bu araştırmada yanıt aranan altıncı alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; baba eğitim durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonuçlarına göre ebeveyni boşanmış bireylerin baba eğitim durumu ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Oğuzhanoğlu ve Kültür (1988), Tufan (1998), Yılmaz ve Ekici (2001) Erbil ve diğ. (2006)' nin elde ettikleri bulgular araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Araştırma sonuçlarına göre baba eğitim durumu ile yalnızlık arasında istatistiksel olarak bir farklılığa rastlanamamıştır. Fiyakalı (2008) çocuklardaki yalnızlığın baba eğitim düzeyinden ziyade baba ile kurulan düzgün iletişim ve babanın çocuğa olumlu yaklaşımı olacağını ifade etmiştir. Akyol (2013) ergenler üzerinde yapmış olduğu çalışmada, baba eğitim durumu yalnızlık, yaşam doyumu ve sosyal destek düzeyleri arasında bir farklılığa rastlamamıştır.

Araştırma Sonuçlarına göre baba eğitim durumu ile kaçınma kaygı puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Seven (2006) baba eğitim durumunun artması ile kaygı ve kaçınma boyutunun düştüğüne ulaşmıştır. Bu sonuç eldeki bulgularla farklılık göstermektedir. Bu farklılığın nedeni Seven (2006)' in çocuklarla çalışması ve bağlanma stillerini ölçmek için farklı bir envanter kullanması ile açıklanabilir. Cohn (1990), Ulupınar (1991) Karaboğa (2011) baba eğitim durumunun bağlanma tarzları açısından herhangi bir farklılık oluşturmadığını bulgulamıştır. Bu bulgu araştırma sonuçları ile benzerlik taşımaktadır.

Bu araştırmada yanıt aranan yedinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; anne babalarının boşandığı zamanki yaşları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırma sonuçları anne baba boşandığı zamanki yaş ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşılammıştır. Kurt (2013)'un yaptığı çalışma bu araştırma bulgularını destekler nitelik göstermektedir.

Araştırma sonuçları anne baba boşandığı zamanki yaşla yalnızlık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Çivitci ve diğ. (2009), tarafından yapılan çalışmada anne baba boşandığı zamanki yaş ile yalnızlık arasında anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Bu bulgular eldeki araştırmanın bulguları ile tutarlılık göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; ebeveyni boşanmış bireylerin annesi babası boşandığı zamanki yaşları ile kaçınma, kaygı alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşılammıştır. Günaydın ve Yöndem (2007) bağlanma davranışının yaş ile birlikte

değişmediği, ebeveynleri ile olumlu bağlanma geliştirmiş olan çocukların ergenlik döneminde ikincil bağlanma figürlerine de, aynı biçimde bağlanma geliştireceklerini aktarmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda boşanmanın olduğu yaş bebeklik döneminde gelişmemiş ise, boşanmanın gerçekleştiği yaşın bağlanma stiline etki etmesi beklenmeyen bir durumdur.

Bu araştırmada yanıt aranan sekizinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; annelerinin yeniden evlenme durumu ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonucuna göre annenin yeniden evlenmesi ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Ulupınar (1991), Yılmaz ve Ekinci (2001) çalışmalarının sonucunda üvey ebeveyn olma durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılığa rastlamıştır. Bu farklılığın sebebi çalışmalardaki örneklemin ve envanterin farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma sonucuna göre annenin yeniden evlenmesi ile yalnızlık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşılamamıştır. Perlman ve Peplau (1981), sosyal ilişkilerde kurulan iletişimin bireyin istediği nitelikte olmamasının yalnızlığa neden olduğunu bildirmişlerdir. Bu bilgi ışığında annesi yeniden evlenen bireylerin yalnızlık düzeyinin düşük olması için, annenin yeni evliliği ile birlikte çocuğu ile kurduğu ilişkinin zayıflamış olması gereklidir. Anne ile çocuk arasındaki sosyal bağ zedelenmediği sürece annenin evlenmesi çocuğun yalnız hissetmesinde etkili değildir.

Araştırma sonucuna göre annenin yeniden evlenmesi ile kaçınma, kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farka ulaşılamamıştır. Bağlanma yaşamın ilk yıllarında tehlikeden korunmak için çocuğun bağlanma kişisi ile geliştirmiş olduğu duygusal bir bağ olarak tanımlanır ve yaşam boyu devam eder (Collins ve Read, 1990). Bu bilgiler ışığında annenin evliliğinin bağlanma stilinde etkili olması için evliliğin bebeklik döneminde gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Eldeki araştırmada annesi evlenen bireylerin annelerinin ne zaman evlendiği konusunda bir bilgi mevcut değildir.

Bu araştırmada yanıt aranan dokuzuncu alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; babalarının yeniden evlenme durumu ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilir

Araştırma sonuçlarına göre, babanın yeniden evlenmesi ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Ulupınar (1991), Yılmaz ve Ekinci (2001) çalışmalarının sonucunda üvey ebeveyn olma durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılığa rastlamıştır. Bu sonuçlar mevcut çalışma ile farklı niteliktedir. Bu

farklılığın sebebi çalışmalardaki örneklemin ve kullanılan ölçeğin değişik olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda babanın yeniden evlenmesi ile kaçınma puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken kaygı puanı arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Bağlanma yaşamın ilk yıllarında tehlikeden korunmak için çocuğun bağlanma kişisi ile geliştirmiş olduğu duygusal bir bağ olarak tanımlanır ve yaşam boyu devam eder (Collins ve Read, 1990). Bu bilgiler ışığında annenin evliliğinin bağlanma stilinde etkili olması için evliliğin bebeklik döneminde gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Eldeki araştırmada annesi evlenen bireylerin annelerinin ne zaman evlendiği konusunda bir bilgi mevcut değildir. Ainsworth ve diğ. (1978) Çocuklarda kaygılı bağlanmayı, bağlanma kişisinin yokluğunda çocuğun o kişinin bir daha geri dönmeyeceğini düşünerek ağlama ve öfke göstermesi olarak tanımlamıştır (Akt. Burger, 2006). Eldeki araştırma bulguları incelendiğinde babalar annelere nazaran daha çok yeni evlilik yapmakta ve genel olarak çocuk anne ile yaşamaktadır. Bu bilgiler ışığında anne ile birlikte yaşayan çocuk, babanın evlenmesi ile onu bir daha göremeyeceği endişesi ile kaygılı bağlanma geliştirmiş olabilmesi söz konusu olmaktadır.

Bu araştırmada yanıt aranan onuncu alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; kardeş sayıları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonuçlarına göre; ebeveyni boşanmış bireylerin; kardeş sayıları ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Erbil ve diğ. (2006) kardeş sayısı ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak bir farklılık belirlemişlerdir. Tufan (1988), Oğuzhanoglu ve Kültür (1988), Ulupınar (1991), Yılmaz ve Ekinci (2001) çalışmalarında, kardeş sayısının benlik saygısı puanları üzerinde farklılık yaratmadığını belirtmişlerdir. Bu bulgular çalışmalarımızla paralellik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre ebeveyni boşanmış bireylerin; kardeş sayıları ile yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Çivitçi ve diğ. (2009), ergenler üzerinde yaptığı çalışmada yalnızlık ile kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşmış bu durumun sebebini anne babanın ilgisinin bölünmemesi olduğunu bildirmişlerdir. Bu bulgu eldeki araştırma bulguları ile paralel değildir. Bunun nedeni Çivitçi ve diğ.’ nin örneklem grubunun ergenlik dönemindeki bireylerden oluşmasıdır. Eldeki araştırmadaki örneklem ergenlik dönemini aşmış bireylerden oluşmaktadır. UCLA yalnızlık ölçeği ‘ ‘ şu an ki’’ yalnızlığı ölçmektedir. Yetişkinlik dönemindeki bireylerin ebeveyn ilgisinden, ergenlik dönemindeki bireyler kadar etkilenmeyeceği düşünülmektedir.

San ve Şentürk (2010), Altundağ (2013) kardeş sayısının boşanma üzerinde etkisiz olduğunu bulgulararak, araştırma sonuçlarımıza benzer nitelikte sonuçlara ulaşmışlardır.

Araştırma sonuçlarına göre ebeveyni boşanmış bireylerin; kardeş sayılarına göre, kaçınma ve kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Seven (2006), Tanış (2014), Çağatay (2014) kardeş sayısı ile bağlanma stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu sonuçlar araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Bu araştırmada yanıt aranan on birinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; kaçınıcı çocuk oldukları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonuçlarına göre; ebeveyni boşanmış bireylerin kaçınıcı çocuk oldukları ile benlik saygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farka ulaşılammamıştır. Yılmaz ve Ekici (2001), Erbil ve diğ. (2006)' nin bulguları araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; ebeveyni boşanmış bireylerin kaçınıcı çocuk oldukları ile yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farka ulaşılammamıştır. UCLA yalnızlık ölçeği “ şu an ki” yalnızlığı ölçmektedir. Yetişkinlerde doğum sırasının durumsal yalnızlığı etkilemeyeceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; kaçınıcı çocuk oldukları ile kaçınma, kaygı boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Seven (2006) çocuklarda bağlanma stillerine yönelik yaptığı çalışmada doğum sırası ile bağlanma stilleri arasında farklılığa ulaşamamıştır. Tanış (2014) yetişkinlerde bağlanma stillerine yönelik yaptığı araştırmada, doğum sırası ile bağlanma stilleri arasında farklılık saptayamamıştır. Bu çalışmalar elimizdeki bulgularla paralellik göstermektedir.

Bu araştırmada yanıt aranan on ikinci ve on üçüncü alt problemi ebeveyni boşanmış bireylerin; üvey kardeşleri olma durumu ve üvey kardeşlerine yakınlık dereceleri ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonuçlarına göre; ebeveyni boşanmış bireylerin; üvey kardeşleri olma durumu ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak bir farklılığa ulaşılammamıştır. Ayan (2012) hükümlü çocuklarda ideal benlik algısını ölçtüğü çalışmasında üvey kardeşi olmayan çocukların olan çocuklara göre ideal benlik puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma sonuçları elimizdeki araştırma sonuçları ile uyumlu değildir. Bu uyumsuzluğun sebebi olarak örneklemdaki ve kullanılan envanterdeki farklılık düşünülebilir. Ebeveyni boşanmış bireylerde, üvey kardeş bulunması ve üvey kardeşe yakınlık derecesi ile

yalnızlık ve bağlanma stillerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır. Bu durum, boşanmadan sonra annenin babanın ortak çocuklarına gösterdiği davranışlarla açıklanabilir. Boşanmadan sonra ortak çocukların boşanma olayından en az etkilenmesi için anne babada çocuğa karşı ayrı bir hassasiyet ve ilgi gelişebilir. Bu durumda Çocuğun üvey kardeşinin olması anne babanın ilgisinde bir azalma oluşturmadığı sürece çocukta yalnızlık geliştirme olasılığı düşüktür. Çocukta bağlanma davranışı yaşamın ilk yıllarında oluşur ve tüm yaşam sürecinde kişiler arası ilişkilerde etkinliği sürer (Bowbly, 2012). Bu bilgiler ışığında üvey kardeşin bağlanma stillerinde etki yaratabilmesi için üvey kardeşin bebeklik yıllarında var olması gereklidir. Araştırmada üvey kardeşe sahip olan bireylerin, hangi dönemdeyken üvey kardeşleri oldukları konusunda herhangi bir bilgi mevcut değildir.

Bu araştırmada yanıt aranan on dördüncü alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; boşanmadan sonra kiminle yaşadıkları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonuçlarına göre; ebeveyni boşanmış bireylerin, boşanmadan sonra annesi ile yaşayanların benlik puanları diğer gruplara göre yükselme göstermektedir. Öztürk (2006) anne baba boşandıktan sonra yaşanan yer ile benlik saygısı üzerinde anlamlı bir farka ulaşamamıştır. Bu araştırma, eldeki araştırmanın sonucu ile farklılık göstermektedir. Lackovic ve diğ. (1994) Ergenlik dönemindeki erkeklerin babaları ile kızların anneleri ile yaşamalarının benlik saygısı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu bulgulamışlardır. Bu bulgular araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Fakat eldeki araştırmada anne ile yaşayan bireylerin, cinsiyetlerine ilişkin bilgi yoktur.

Araştırma sonuçlarına göre; ebeveyni boşanmış bireylerin, boşanmadan sonra kiminle yaşadıkları ile yalnızlık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır. Çivitçi ve diğ. (2009) araştırma sonuçlarını destekler nitelikte boşanmadan sonra yaşanan yer ile yalnızlık arasında anlamlı bir sonuca ulaşamamış ve yalnızlığı birlikte yaşanan ebeveynin belirlemesinden çok ebeveynlerle kurulan iletişimin etkilediğini bildirmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre ebeveyni boşanmış bireylerin boşanmadan sonra kiminle yaşandığı ile kaçınma, kaygı alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır. Öztürk (2006) Araştırma sonuçlarını destekler nitelikte kaygı ile boşanmadan sonra yaşanan yer arasında bir farklılık belirleyememiştir. Çağatay (2014) 0-6 yaş çocukları ile yaptığı çalışmada çocuğa bakım veren kişi ile bağlanma stilleri arasında farklılığa rastlayamamıştır. Bu araştırma sonucu, yapılan araştırma ile benzer özellikler taşımaktadır.

Bu araştırmada yanıt aranan on beşinci alt problem; ebeveyni boşanmış bireylerin; gelir durumları ile benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark var mıdır? şeklinde ifade edilir.

Araştırma sonuçlarına göre; ebeveyni boşanmış bireylerin gelir durumları ile benlik saygıları arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunmuş. Gelir durumu yüksek olanların benlik saygılarının diğer gruplara göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sarısoy ve diğ. Obez bireylerle yaptığı çalışmada benlik saygısı ile gelir durumu arasında bir farklılık bulamamıştır. Çetinkaya ve diğ. (2006), Karadağ ve diğ. (2008), maddi durum ile benlik saygısı arasında istatistiksel olarak bir farklılığa ulaşmışlardır. Maddi durumu yüksek olanların benlik saygılarının da yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırma bulguları, mevcut araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırma sonuçlarına göre; ebeveyni boşanmış bireylerin gelir durumları ile yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak farklılık belirlenmiş. Gelir durumu arttıķça yalnızlığın da arttığı bulgulanmıştır. Kılınç (2005), yalnızlık üzerinde gelir durumun etkili olduğunu belirtmiştir. Erözkan (2009), gelir durumunun yalnızlık üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; ebeveyni boşanmış bireylerin gelir durumları ile kaçınma kaygı puanları arasında istatistiksel olarak bir farka ulaşılamamıştır. Seven (2006), ocuklarla yaptığı çalışmada ekonomik düzeyin artması ile kaçınma, kaygı puanlarının düştüğü sonucuna ulaşmıştır. Erözkan (2009), lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada sosyoekonomik düzeyin yükselmesi ile kaygının da yükseldiğine ulaşmıştır.

Bu araştırmada on altıncı alt problem, ebeveyni boşanmış bireylerin; benlik saygısı, yalnızlık düzeyleri ve bağlanma stilleri arasında bir ilişki var mıdır? şeklinde ifade edilir.

Yapılan korelasyon analizine göre, benlik saygısı ölçeği ile yalnızlık ölçeği arasında pozitif yönlü orta bir ilişki vardır ($p<0.05$; $r=0,614$). Koçak (2008), benlik saygısı ve yalnızlık arasında negatif bir ilişki saptayarak mevcut araştırma bulgularından farklı bir sonuca ulaşmıştır. Erim (2001), yapmış olduğu çalışmada benlik saygısı ile yalnızlık arasında pozitif yönlü ilişki saptamıştır. Bu alışma, araştırma bulgularını desteklemektedir.

Yapılan korelasyon analizine göre, benlik saygısı ölçeği ile kaçınma ve kaygı ölçeği arasında negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$; $r=-0,437$), ($p<0.05$; $r=-0,370$). Meyers (1998), Karaboğa (2011), yapmış oldukları araştırmalarda düşük kaçınma ve kaygı puanlarının yüksek benlik saygısına neden olduğuna ulaşmışlar. Bu araştırmalar mevcut araştırmayı desteklemektedir.

Yapılan korelasyon analizine göre; yalnızlık ölçeği ile kaçınma ölçeği ve kaygı ölçeği arasında negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$; $r=-0,511$), ($p<0.05$; $r=-0,368$).

Karakuş (2012) güvenli bağlanma stili ile yalnızlık arasında negatif yönde bir ilişki, korkulu bağlanma stili ile yalnızlık arasında pozitif yönde bir ilişki saptarken, kaygılı bağlanma stili ile bir ilişki bulgulayamamıştır. Erözkan (2004), yalnızlık ile güvenli bağlanma arasında negatif yönde, korkulu, kaygılı bağlanma stili arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur. Güvenli bağlanma stili; düşük kaygı ve kaçınma boyutunun, kaygılı bağlanma stili; yüksek kaygı, düşük kaçınma boyutunun, kaçınan bağlanma stili; yüksek kaçınma ve düşük kaygı boyutunun, korkulu bağlanma stili; yüksek kaçınma ve kaygı boyutlarının kombinasyonlarından oluşmaktadır (Soygüt, 2004). Bu bilgiler ışığında; Erözkan (2004) ve Karakuş (2012)' un yapmış olduğu çalışmalar eldeki araştırmayı destekler niteliktedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

- Araştırma sonucuna göre katılımcıların benlik saygısı, yalnızlık ve kaçınmaları orta düzeyde iken kaygıları yüksek bulunmuştur.
- Katılımcıların benlik saygısı arttıkça yalnızlıkları da artarken kaçınma ve kaygıları azalmaktadır.
- Kaçınma cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve kadınların kaçınma düzeyleri erkeklere göre daha yüksektir.
- Yalnızlık yaşa göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve yaş arttıkça yalnızlık azalmaktadır. Yalnızlık düzeyi en yüksek grup 21-30 yaş aralığındaki gençlerdir.
- Yalnızlık eğitime göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve eğitim yükseldikçe yalnızlık artmaktadır. Yalnızlık düzeyi en yüksek grup Üniversite ve üstü mezunu olanlardır.
- Yalnızlık medeni duruma göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve bekarların yalnızlık düzeyleri en yüksektir.
- Benlik saygısı, yalnızlık ve kaçınma anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Anne eğitim durumu arttıkça benlik saygısı ve yalnızlık artmakta iken kaçınma azalmaktadır.
- Kaygı babanın yeniden evlenme durumuna göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve babası tekrar evlenenlerin kaygıları en yüksektir.
- Benlik saygısı annesi babası boşandıktan sonra hayatına devam ettiği kişiye göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve annesi babası boşandıktan sonra annesiyle kalanların benlik saygıları en yüksektir.
- Benlik saygısı ve yalnızlık gelire göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir ve gelir arttıkça benlik saygısı ve yalnızlık da artmaktadır.

6.2. Öneriler

Araştırma Eskişehir ili merkezinde yaşayan, ebeveyni boşanmış 140 katılımcı ile yürütülmüştür. Araştırma ilerleyen dönemlerde daha farklı bölgelerde daha geniş örnekleme uygulanabilirse, verilerin geçerliliği daha çok desteklenebilir ve kapsamlı bir hale getirilebilir.

Literatürde annesi babası boşanmış çocuklar ve ergenler üzerinde çalışmalar bulunurken, yetişkinler üzerinde çalışmalar oldukça kısıtlıdır. Annesi babası boşanmış yetişkinler üzerine çalışmalar yapıp, literatür genişletilebilir.

Benzer araştırmalar annesi babası boşanmamış bireylere de uygulanıp, annesi babası boşanmış olanlarla birlikte olanlar karşılaştırılıp, sonuçlar genişletilebilir.

Bağlanma stillerinin bebeklikte gelişip yetişkinlikte bireyin davranışlarını ve ilişkilerini etkilediğini göz önüne alarak kişinin aile tutumuna ilişkin değişkenler eklenerek araştırma geliştirilebilir.

Benlik saygısını bebeklikte oluşmaya başladığı göz önüne alınarak, bireyin aile tutumuna ilişkin değişkenler eklenerek araştırma geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Ainsworth, M.D.S., Blehar, M.C, Waters,E.,& Wall, S.(1978). Patterns Of Attachment, Hillsdale, Nj:Erlbaum.
- Akpınar, Ş., (2013). Yetiştirme Yurdunda Kalan Erkek Ergenlere Uygulanan Yapılandırılmış Eğitimin Benlik Saygısı Umutsuzluk Düzeyi ve İntihar Olasılığı Üzerine Etkisi, Yayınlanmış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Erzurum.
- Aktaş, Ö., (2011). Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlükler, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Akyol, S. U., (2013). Boşanmış ve Boşanmamış Aileye Sahip Ergenlerin Yalnızlık, Yaşam Doyumu, Sosyal Destek ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Altundağ Y. (2013). Anne-Babası Boşanmış Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinde Yordayıcı Değişkenler Olarak Yaşam Doyumu ve Yalnızlık, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Amato P.R., Booth A. (1991). Parental Divorce, Marital Conflict and Offspring Well-Being During Early Adulthood, *Social Forces*,73(3):895-915.
- Anderson, H. R., C. A., Horowitz, L. M. ve French, R. D. (1983). Attributional Style Of Lonely And Depressed People. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 45 (1). pp. 127-136.
- Arslantaş H., Ergin F., (2011). 50–65 Yaş Arasındaki Bireylerde Yalnızlık, Depresyon, Sosyal Destek Ve Etki Eden Faktörler, *Turkish Journal Of Geriatrics* 2011; 14 (2) 135-144
- Aslıhan, M.N., (1998) Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Çocukların Öz kavramı, Depresyon Düzeyleri ve Akademik Başarılarının Yaş, Cinsiyet Yönünden Karşılaştırılması, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Avşaroğlu, S., Üre, Ö., (2007). Üniversite Öğrencilerinin Karar vermede Özsaygı, Karar verme ve Stresle Başa çıkma Stilllerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Konya.
- Ayan, S. (2012), Hükümlü Çocukların Benlik Ve İdeal Benlik Algı Düzeylerinin Sosyodemografik Ve Ekonomik Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Anatolian Journal Of Psychiatry / Anadolu Psikiyatri Dergisi* date: March 1, 2012
- Aydın, B. (2010). Çocuk ve Ergen Psikolojisi, Ankara, s.7- 9.
- Aydın, B., Can, G., Eranlı, K., Kılıç, M., Külahoğlu, Ş., Öztürk, B. Bilge, F., Küçükkaragöz, H., Kısaç, İ., Korkmaz, İ., Bilgin, M. Uçar. E. (2010). Eğitim Psikolojisi, Ankara: Pagem Akademi 6. Baskı Mart Ed: Binnur Yeşilyaprak Baskı Tuna Matbaacılık.
- Bal, H., (2007). Bağlanma Stilleri, Cinsiyet Rollerini Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Barthomew , K. And Horowitz , L. M. (1991) Attachment Styles Among Young Adults: A Test Of A Four-Category Model. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 61(2).226-24.
- Bowlby J. (2012). Güvenli Bir Dayanak. S. Güneri (Çev.) İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Yayınları.
- Bowlby, J. (1973). Attachment And Loss: Vol. 2. Separation: Anxiety And Anger. Newyork: Basic Books. Kışlak, T.G. ve Çavuşoğlu, G. (2006). Evlilik Uyumları, Bağlanma Biçimleri, Yüklemeler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. *Aile ve Toplum Eğitim, Kültür ve Araştırma Dergisi* 9 (3). 61-68.
- Brennan, K., Clark, C., & Shaver, P. (1998). Self-report measure of adult attachment: An integrative overview. In J. Simpson, & W. Rholes (Ed.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46-76). New York: Guilford.
- Bretherton, I. (1992). The Origins Of Attachment Theory: John Bowlby And Mary Ainsworth. *Development Psychology*, 28, 759 – 775
- Bruno, F.J., (1996). Psikoloji Tarihine Giriş Çev.: G. Sevdiren, İstanbul: Kıbele Yayınevi
- Buluş, M., (1997). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Üniversitesi Eğitim Fak. Derg. S:3.
- Burger, J. M. ,(2006). Kısık, Erguvan, Sarıoğlu, (Çev.), Kaknüs Yayınları, İstanbul.

- Büyükaşahin, A., (2001). Yakın İlişki Kuran ve Kurmayan Üniversite Öğrencilerinin Çeşitli Sosyal Psikolojik Etkenler Yönünden Karşılaştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cam O, Khorshid L, Altuğ Ozsoy S., (2000), Bir Hemşirelik Yüksek okulundaki Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi, Hemşirelik Araştırma Dergisi, 1 (1):33-40.
- Cohn, D. A. (1990). Child-Mother Attachment of Six Years Old and Social Competence at School. Child Development, 61, s. 151-161.
- Collins, N. & Read, S. J., (1990). Adult Attachment, Working Models And Relationship Quality İn Dating Couples, Journal Of Personality And Social Psychology Vol. 58, No. 4, 644 – 663.
- Çapkın, M., (2012). Romantik Kıskançlığın, Bağlanma Stilleri, Benlik Saygısı, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çağatay, E.S., (2014). Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantı Düzeyi İle Bağlanma Stilleri Ve Savunma Mekanizmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Çeçen, A.R., (2008). Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Ve Ana Baba Tutum Algılarına Göre Yalnızlık Ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6, (3), 415-431.. .
- Çelen, N. (2007), Ergenlik Ve Genç Yetişkinlik, İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Çetinkaya, S., Arslan, S., Nur, N., Özdemir, D., Demir, Ö. F. Ve Sümer, H., (2006). Sivas İl Merkezinde Sosyo Ekonomik Düzeyi Farklı Üç İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyi. Klinik Psikiyatri, 9, 116- 122.
- Çevik, G. B., (2007). Lise 3. Sınıf Öğrencilerinin Arkadaşlık İlişkileri Ve Benlik Saygılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Çiğdemoğlu, S.,(2006). Lise . Sınıf Öğrencilerinin Akran Baskısı, Özsaygı Ve Dışadönük Kişilik Özelliklerinin Okul Türlerine Göre İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Çivitci, N., Çivitci, A. Ve Fiyakalı, N. C. ,(2009). Loneliness And Life Satisfaction In Adolescents With Divorced And Non-Divorced Parents. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 9 (2), 513-525.
- Çuhadaroğlu F.,(1986). Adolesanlarda Benlik Saygısı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Damarlı, Ö., (2006). Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Bağlanma Stilleri ve Benlik kavramı Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demir. A., (1989) .UCLA Yalnızlık Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği, Psikoloji Dergisi, 7-23.
- Demir, A. ,(1990). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler, Enstitüsü, Ankara.
- Duck, S., Pond, K., Leatham, G., (1994). Loneliness And The Evaluation Of Relational Events , Journal Of Social And Personal Relationships, 11, 253-276
- Duy, B., (2003). Bilişsel Davranışçı Yaklaşımına Dayalı Grupla Psikolojik Danışmanın Yalnızlık ve Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Üzerine Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erbil. N. Divan, z. Önder, P. , (2006). Ergenlerin Benlik Saygısına Ailelerinin Tutum ve Davranışlarının Etkisi, Temmuz-Ağustos-Eylül 2006, Yıl:8 Cilt: 3 Sayı:10 ISSN: 1303-0256.
- Erdoğan, D., (2008). Yalnızlığı Yordamada Sosyal Destek ve Sosyal Bağlılığın Rolü, Türk Psikoloji Dergisi, Haziran C:23, S: 61, S. 15-24.
- Erim, B., (2001). Yetiştirme Yurtlarında ve Aileleri Yanında Yaşayan Ergenlerin, Benlik Saygısı, Depresyon ve Yalnızlık Düzeyleri İle Sosyal Destek Sistemleri Açısından Karşılaştırılması, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erözkan, A, (2004). Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,2(4).
- Erözkan A., (2009). Elementary Education Online, 8(3). 809-819, İlköğretim Online, 8(3). 809-819, 2009. <http://ilkogretim-online.org.tr> The Predictors Of Loneliness In Adolescents.
- Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, (2011). Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Türkiye İstatistik Kurumugeneral Müdürlüğü, Turkish Statistical Institute General Directorate Of Civil Registration And Nationality Tuik.

- Fiyakalı N. C. (2008). Anne-Babası Boşanmış ve Boşanmamış Lise Öğrencilerinin Sürekli Öfke Düzeyleri ve Öfke İfade Tarzlarının Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli
- Gustav, J. C. (2012). Anılar, Düşler, Düşünceler, İris Kantemir, (Çev.), Can Sanat Yayınları, İstanbul.
- Günaydın, B. v e Yöndem Z. D. (2007). Ergenlerin Akran Bağlılığının Bazı değişkenler Açısından İncelenmesi. AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(7), 141-153.
- Güngör, A. (1989), Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Etmenler, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gülçilem, Ş. (2009). Yetiştirme Yurdunda ve Ailesi Yanında Yaşayan Ergenlerin Bağlanma Stilleri İle Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Güneşlioğlu, F. (2009). Boşanma ve Boşanmanın Hukuki Sonuçları, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Bilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Hazan, C., Shaver, P. R. (1994). Attachment As An Organizational Framework For Research On Close Relationships. Psychology Inquiry. 5. 1-22
- İlaslan Ö. (2009), Çocukların Bağlanma Davranışlarının Özlük Nitelikleri Ve Anne Bağlanma Stillere Göre İncelenmesi, Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- İmamoğlu, S. (2008). Genç Yetişkinlikte Kişilerarası İlişkilerin Cinsiyet, Cinsiyet Roller ve Yalnızlık Algısı Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- James, W. (1948). Psychology. New York:The World Publishing Company.
- Jones, W.H., Freeman, J.E. ve Goswick, R.A.(1981). The Persistence Of Loneliness: Self And Other Determinants, Journal Of Personality, 49 (1). 27-48.
- Jung, C. ,G., (2012), Anılar, Düşler, Düşünceler, Kantemir İ. (Çev.). , İstanbul: Can Sanat Yayınları
- Kahraman, H., (2009). Yatılı İlköğretim Bölge Okulu ve Normal Okullara Devam Eden Ergenlerde Mizah Duygusu ile Benlik Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Karaaslan A., (1993). Öğrenci Hemşirelerin Benlik-Saygısı Düzeyleri ve Bunu Etkileyen

Etmenlerin İncelenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 9:
2i –30

- Karasar, N.,(2003) Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kuramlar, İlkeler, Teknikler. 24. Basım.
Ankara: Nobel Yayınları.
- Karaboğa, M., (2011). Çocuklarda Bağlanma Stilleri ve Benlik Saygısının Aleksitimi
Üzerindeki Yordayıcı Rolünün İncelenmesi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Karadağ , G., Güner , İ., Çuhadar, D. , Uçan,Ö., (2008), Gaziantep Üniversitesi Sağlık
Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Saygıları, Fırat Sağlık
Hizmetleri Dergisi, Cilt:3, Sayı:7.
- Karaduman M., (2013). İş Yaşamında Yalnızlık Algısının Örgütsel Vatandaşlık Davranışı
İle İlişkisi ve Öğretmenler Üzerinde Bir Uygulama, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi,
Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Karakuş Ö., (2012). Ergenlerde Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık arasındaki İlişki, Konya:
Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Toplum ve
Sosyal Hizmet C:23, S:2, Ekim.
- Kesebir, S., Kökçü, F., Dereboyu, F., (2012) Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği: Geçerlilik
ve Güvenilirlik Çalışması, New/Yeni Symposium Journal, Mayıs 2012 ,Cilt 50 ,Sayı 2
- Kılıç, Ş. D., (2014). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık ve Psikolojik Dayanıklılıklarının
İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü, Erzurum.
- Kılınç, H., Sevim, S. A. (2005). Loneliness And Cognitive Distortions Among
Adolescents, Ankara University, Journal Of Faculty Of Educational Sciences, Vol: 38,
No: 2.69-88
- Kırimer F., Ece A.Nebi S., (2014). Orta Çocuklukta Anneye Kaygılı ve Kaçınan
Bağlanma: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterli Orta Çocukluk Dönemi Ölçeğinin
Türkçeye Uyarlanması, Türk Psikoloji Yazıları, Haziran 17 (33). 45-57 Orta Doğu
Teknik Üniversitesi.
- Kobak, R. & Sceery, A. (1988). Attachment İn Late Adolescence: Working Models,
Affect Regulation, and Perceptions of Self and Others. Child Development. 59, 135-
146.

- Koçak, E., (2008). Ergenlerde Yalnızlığın Yordanmasında Benlik Saygısı, Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Konyalıoğlu, P. A., (2002). Üniversite öğrencilerinin duygusal ilişki bağlanma tarzları ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Kozaklı, H., (2006). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık Ve Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin Karşılaştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Köse, E., (2009). Yurttan Kalan ve Ailesiyle Birlikte Yaşayan Lise Öğrencilerinin Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kulaksızoğlu, A., (2009), Ergenlik Psikolojisi, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kurt, T., (2013). Ebeveynleri Boşanmış Ergenlerin Yılmazlık, Benlik Saygısı, Başa Çıkma ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Yılmazlığın Aracı Rolü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuyucu, Y., (2007). Boşanmış Ailede Yetişen Ergenlerin Bilişsel Çarpıtmalarıyla Benlik Değeri Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Lackovic, G., Dekovic, M., Opacic, G., (1994). Pubertal Status, Interaction With Significant Others And Self-Esteem Of Adolescent Girls , Adolescence, 29, 670-691.
- Lengua L.J., Wolchik S.A., Sandler I.N. West S.G., (2000). The Additive And Interactive Effects Of Parenting And Temperament In Predicting Adjustment Problems Of Children Of Divorce, Journal Of Clinical Psychology, 29(2):232-244.
- Man, K. N., & Hamid, P. N., (1998). The Relationship Between Attachment Prototypes, Self-Esteem, Loneliness And Causal Attributions In Chinese Trainee Teachers. Personality And Individual Differences, 24, 357-371.
- Mayhew, C., (2006). Kimlik Çözülmesi Bozukluğunda Düzensiz Bağlanma Sorunu: Kendilik Psikolojisinden Özneler arası Sistemler Perspektifi.
- Meriç, B., (2007). Boşanmış Ailelerdeki Ergenlerin Uyum Düzeylerini ve Sosyal Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Bir Grup Rehberliği Çalışmasının Sınanması.

Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Meyers, S. (1998). Personality Correlates Of Adult Attachment Style. The Journal Of Social Psychology, 138(3). 407-419, Mit Pres, Cambridge.

Morgan, C. T., (1981). Psikolojiye Giriş Ders Kitabı. Çev. Ed. Sibel Karatas. Ankara:

Morganett, S. R., (2005). Yaşam Becerileri. Çev. Sonay Gürçay, Alim Kaya, Mesut Saçkes, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Odacı, H., (1994). Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yalnızlık, Benlik Saygısı ve Yakın İlişkiler Kurabilme Düzeylerinin ve Bu Düzeyler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Oğuzhanoğlu NK., Kültür S.,(1988), Lise Öğrenimini Sürdüren 15-18 Yaşları Arasındaki Ergenlerde Benlik Saygısı Ve Bunu Etkileyen Etmenler. 24. Ulusal Psikiyatrik ve Nörolojik Bilimler Kongresi, Ankara.

Onur, N., (2006). Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri İle Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özdamar, K., (2004). Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi 1, Genişletilmiş Baskı, Kaan Kitapevi.

Özdemir, N.,(2011), Düzenli Fiziksel Aktivitenin İlköğretim Öğrencilerinin Okula Yabancılaşma ve Yalnızlık Düzeyleri Üzerine Etkileri, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Özer, M., (2011) Suçluluk, Utanç, Bağlanma, Algılanan Ebeveynlik Tarzı ve Psikolojik. Belirtiler Arasındaki İlişkiler, Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.

Özgüven, İ.E., (2000)., Evlilik ve Aile Terapisi, Pdrem Yayınları, Ankara

Öztürk, S., (2006). Anne-Babası Boşanmış 9–13 Yaşlarındaki Çocuklar İle Aynı Yaş Grubundaki Anne Babası Boşanmamış Çocukların Benlik Saygısı ve Kaygı Düzeyleri İlişkisi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir

- Pancar, A., (2009). Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Ergenlerin Yalnızlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Page RM, Cole GE., (1991) Demographic predictors of self-reported loneliness in adults. Psychological Reports 1991;68:939-45.
- Pearlman, D. And Peplau, L. A., (1981). Toward A Social Psychology Of Loneliness. Personal Relationship İn Disorder, (Duck, S. W. And Gilmour, R. Eds.). London: Academic Press, 31-56.
- Rosenberg, M., (1965). Society And Adolescent Self-İmage. Princeton University Press, USA, New Jersey.
- Rubinstein, C., Shaver, P. And Letitia A. P. (1979). Loneliness. Human Nature, s. 58-65.
- Sabuncuoğlu, M., Sabuncuoğlu, Y., D., Öztürk, A., Bağcıoğlu, E., Akıncı, E., (2014). Vitiligo hastalarda yaşam kalitesi ve psikojenik faktörlerin değerlendirilmesi., SDU Journal of Health Science Institute / SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi., 2014, Vol. Issue 1, p9-14. 6p.
- San-Sentürk, S., (2010). Liseli Ergenlerin Yalnızlık Algısının Sosyal Beceri, Benlik Saygısı ve Kişilik Özellikleri Bağlamında Değerlendirilmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Safran, J.D., (1990). Towards A Refinement Of Cognitivetherapy İn Light Of Interpersonaltheory: I. Theory. Clinicalpsychologyreview, 10, 87-105.
- Sarısoy, G., Atmaca, A., Ecemiş, G., Gümüş, K., Pazvantoğlu, O., (2013). Obezite Hastalarında Dürtüsellik ve Dürtüsellığın Beden Algısı ve Benlik Saygısı İle İlişkisi, Anadolu Psikiyatri Derg; 14:53-61.
- Schults E. ,Schults S., (2007) Modern Psikoloji Tarihi, Aslay Y. (Çev)., İstanbul: Kaknüs Yayınları. İstanbul.
- S., Çetinkaya ,S., Arslan, S. Nur, N., Özdemir, D., Demir, Ö.F., Sümer, H. ,(2006), Sivas ili Merkezinde Sosyoekonomik Düzeyi Farklı Üç İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyi, Klinik Psikiyatri 2006;9:116-122
- Seçer, İ., İlbay, A. B., Ay, İ., & Çiftçi, M., (2012). Yatılı İlköğretim Bölge Okullarındaki Öğrencilerin Benlik Saygılarının İncelenmesi. Sakarya University Journal Of Education, 1 (3), 61-73.
- Seven, S., (2006), 6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyleri ile Bağlanma Durumları Arasındaki İlişkilerin incelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,

- Yayımlanmış Doktora tezi, Ankara..
- Soygüt, G., (2004). Bir Düzeltici Bağlanma İlişkisi Olarak Psikoterapi: Psikoterapi Süreçlerinde Bağlanma ve Terapötik İttifak Türk Psikoloji Yazıları 7 (13)63-77, Haziran, C:7, S:13.
- Steinberg, L., (2007). Ergenlik. (Çev., Ed. Figen Çok). Ankara: İmge Kitabevi.
- Sümer, N., Güngör, D., (1999). Çocuk Yetiştirme Stillerinin Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerindeki Etkisi. Türk Psikoloji Dergisi.14(44): 35-63
- Sümer, N., (2006). Yetişkin Bağlanma Ölçeklerinin Kategoriler Ve Boyutlar Düzeyinde Karşılaştırılması, Türk Psikoloji Dergisi, 21, 1-22.
- Tanış, Z. İ., (2014) Yetişkinlerde Bağlanma Stilleri Ve Öfke Tarzları Arasındaki İlişkinin. İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, İstanbul
- Taylor, S., Peplau L., Sears, D., (2010). Sosyal Psikoloji, Dönmez, A.(Çev.), Ankara: İmge Kitabevi.
- Taysi, E., (2000). Benlik Saygısı, Arkadaşlardan ve Aileden Sağlanan Sosyal Destek, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TUİK, 2013, <http://www.tuik.gov.tr>.
- Tufan B., (1998). Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygısı Üzerine Üzerine Bir İnceleme. 24. Ulusal Psikiyatri Ve Nörolojik Bilimler Kongresi. Ankara.
- Turan A. F., (2010). Üniversite Öğrencilerinin İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalarını Yordamada Yalnızlık, Benlik Saygısı, Yaş, Cinsiyet ve Romantik İlişki Yaşama Durumunun Rolü, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Mayıs.
- Ulupınar S., (1991). Çeşitli Kurumlarda Çalışan Hemşirelerin Benlik Saygısı Ve Ruhsal Durumlarını Etkileyen Faktörlerin Araştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal, Y. ,(2014), Benlik Saygısı, Algıladıkları Sosyal Destek Ve Yardım Arama Davranışları Açısından Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Wechselberg, K. And Puyn, U. (1993)., Anne ve Çocuk. Çev.: Kınalıbay E. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Wei, M., Vogel, D. L. & Ku, I. Y., (2006). Adult attachment, affect regulation; negative

- mood&interpersonal problems, *Journal of Counseling Psychology*, 52, 14-24
- Weiss,R.S., (1973). Loneliness, The Experience Of Emotion And Social, İsolation,
- Williams, N. L. & Riskind, J. H., (2004). Running Head: Cognitive Vulnerability And Attachment Cognitive Vulnerability and Attachment Nathan L. Williams University Of Arkansas & John H. Riskind George Mason University Cognitive Vulnerability And Attachment. *Journal Of Cognitive Psychotherapy*, 18, 3 – 6.
- Yalom, I., (1999). Varoluşçu Psikoterapi, Birinci Basım, (Çev.), Zeliha İyidoğan Babayiğit, Kabalcı Yayın Evi, İstanbul.
- Yolalan, H.,(2013), Ergenlerde Depresyon Ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimle Enstitüsü, Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Yavuzer, H., (2006), Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Çocuk Psikolojisi, 29. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, A. ve S. Ekici, (2006). Örgütsel Yaşamda Kamu Çalışanlarının Örgütsel Kaynakları Üzerine Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, 11 81): 31-58.
- Yılmaz, E. Altınok, V., (2009). Okul Yöneticilerinin Yalnızlık ve Yaşam Doyum Düzeylerinin İncelenmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, C: 15, S:59, ss: 451- 469.
- Zimmermann, P. & Becker – Stoll, F. ,(2002). Stability Of Attachment Representations During Adolescence: The Influence Of Ego – Identity Status. *Journal Of Adolescence*. 25, 107 -124

EKLER

EK 1: Demografik Bilgi Formu

EK 2: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

EK 3: UCLA Yalnızlık Ölçeği

EK 4: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Bu anket formu yüksek lisans tezi için hazırlanmıştır. Yapmış olduğum bilimsel araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği için maddeleri içtenlikle ve eksiksiz olarak yanıtlamanız önemlidir. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyarak, sizin için en uygun olan cevabı (X) ile işaretleyiniz. Elde edilen bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amaçlı kullanılıp, cevaplarınız tarafımda gizli tutulacaktır. Adınızı yazmanıza gerek yoktur.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Psk. Fatma ÜNLÜ

1. **Cinsiyetiniz:** 1) Kadın () 2) Erkek ()
2. **Yaşınız:**
3. **Eğitim durumunuz:** 1) Okur - yazar () 2) İlkokul mezunu () 3) Ortaokul mezunu ()
4) Lise mezunu () 5) Üniversite mezunu () 6) Lisansüstü ve doktora mezunu ()
4. **Medeni durumunuz:** 1) Evli () 2) Bekar () 3) Boşanmış () 4) Eş ölümü ()
5. **Annelerinizin eğitim durumu:** 1) Okur - yazar () 2) İlkokul mezunu () 3) Ortaokul mezunu ()
4) Lise mezunu () 5) Üniversite mezunu () 6) Lisansüstü ve doktora mezunu ()
6. **Babanızın eğitim durumu:** 1) Okur - yazar () 2) İlkokul mezunu () 3) Ortaokul mezunu ()
4) Lise mezunu () 5) Üniversite mezunu () 6) Lisansüstü ve doktora mezunu ()
7. **Anneleriniz ve babanız boşandığında siz kaç yaşındaydınız?**
8. **Anneleriniz yeniden evlendi mi:** 1) Evli () 2) Hiç evlenmedi () 3) Boşandı () 4) Eş ölümü ()
9. **Babanız yeniden evlendi mi?** 1) Evli () 2) Hiç evlenmedi () 3) Boşandı () 4) Eş ölümü ()
10. **Kaç kardeşiniz?** 1) Tek çocuk () 2) İki çocuk () 3) Üç çocuk () 4) Dört çocuk ve üzeri ()
11. **Siz Kaçınıncı çocuksunuz?** 1) Birinci çocuk () 2) İkinci çocuk () 3) Üçüncü çocuk ()
4) Dördüncü çocuk ve üzeri ()
12. **Üvey kardeşiniz var mı?** 1) Evet () 2) Hayır () ise 14. Soruya geçiniz.
13. **Üvey kardeşinizle yakınlık dereceniz nedir:** 1) Annemin çocuğu () 2) Babamın çocuğu ()
3) Üvey annemin çocuğu () 4) Üvey babamın çocuğu ()
14. **Anneleriniz babanız boşandıktan sonra siz kiminle yaşadınız?** 1) Anne () 2) Baba ()
3) Büyük anne - Büyük Baba () 4) Akraba () 5) Sosyal hizmetler () 6) Diğer
15. **Gelir Durumunuz:** 1) Düşük () 2) Orta () 3) Yüksek ()

ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki maddeler, kendiniz ile ilgili genel olarak neler düşündüğünüz ve hissettiğinize ilişkin olarak hazırlanmıştır. Lütfen aşağıda yer alan ifadeleri karşılardaki seçeneklerden size en uygun olanı (X) ile işaretleyerek belirtiniz. Tüm soruları ve her soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.				
2	Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.				
3	Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.				
4	Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.				
5	Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.				
6	Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.				
7	Genel olarak kendimden memnunum.				
8	Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.				
9	Bazen, kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum.				
10	Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığını düşünüyorum.				

UCLA YALNIZLIK ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadelerden her birinde tanımlanan durumu ne sıklıkta hissettiğinizi her biri için tek bir cevap olmak üzere belirtiniz. Lütfen her soruyu şu anki görüşlerinizi ve yaşam durumunuzu en iyi tanımlayacak şekilde cevaplayınız.

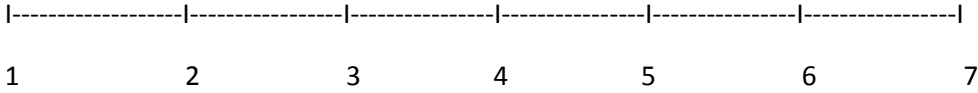
		Hiç Uygun Değil	Nadiren Uygun	Bazen Uygun	Sık Sık Uygun
1	Kendimi çevremdeki insanlarla uyum içerisinde hissediyorum.	1	2	3	4
2	Arkadaşım yok.	1	2	3	4
3	Başvurabileceğim kimse yok.	1	2	3	4
4	Kendimi yalnız hissetmiyorum.	1	2	3	4
5	Kendimi bir arkadaş grubunun bir parçası olarak hissediyorum.	1	2	3	4
6	Çevremdeki insanlarla birçok ortak yönüm var.	1	2	3	4
7	Artık hiç kimseyle samimi değilim.	1	2	3	4
8	İlgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce paylaşılmıyor.	1	2	3	4
9	Dışa dönük bir insanım.	1	2	3	4
10	Kendimi yakın hissettiğim insanlar var.	1	2	3	4
11	Kendimi grup dışına itilmiş hissediyorum.	1	2	3	4
12	Sosyal ilişkilerim yüzeyseldir.	1	2	3	4
13	Hiç kimse beni gerçekten iyi tanımıyor.	1	2	3	4
14	Kendimi diğer insanlardan soyutlanmış hissediyorum.	1	2	3	4
15	İstediğim zaman arkadaş bulabilirim.	1	2	3	4
16	Beni gerçekten anlayan insanlar var.	1	2	3	4
17	Bu derece içime kapanmış olmaktan dolayı mutsuzum.	1	2	3	4
18	Çevremde insanlar var ama benimle değiller.	1	2	3	4
19	Konuşabileceğim insanlar var.	1	2	3	4
20	Derdimi anlatabileceğim insanlar var.	1	2	3	4

YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkilerinizde hissettiğiniz duygularla ilgilidir. Maddeler cevaplanırken yalnızca şuan değil genel durum düşünölmelidir. ‘ Birlikte olduğum kişi ‘ ifadesi romantik ilişkide bulunduğunuz kişiyi kastetmektedir. Her bir maddenin ilişkinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılardaki rakam üzerine (X) koyarak işaretleyiniz. Lütfen tüm soruları eksiksiz ve her madde için tek cevapla yanıtlayınız.

Kesinlikle katılmıyorum

Kesinlikle katılıyorum

		1	2	3	4	5	6	7
1	Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.							
2	Terk edilmekten korkarım.							
3	Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olmak konusunda çok rahatımdır.							
4	İlişkilerim konusunda çok kaygılıyım.							
5	Birlikte olduğum kişi bana yakınlaşmaya başlar başlamaz kendimi geri çekiyorum.							
6	Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni, benim onları umursadığım kadar umursamayacaklarından endişelenirim.							
7	Romantik ilişkide olduğum kişi çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.							
8	Birlikte olduğum kişiyi kaybedeceğim diye çok kaygılanırım.							
9	Birlikte olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.							
10	Genellikle, birlikte olduğum kişinin benim için hissettiklerinin, benim onun için hissettiklerim kadar güçlü olmasını arzu ederim.							
11	Birlikte olduğum kişiye yakın olmak isterim ama sürekli kendimi geri çekerim.							
12	Genellikle, birlikte olduğum kişiyle tamamen bütünleşmek isterim bu bazen onları korkutup benden uzaklaştırır.							
13	Birlikte olduğum kişilerin benimle çok yakınlaşması beni gerginleştirir.							
14	Yalnız kalmaktan endişelenirim.							
15	Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda oldukça rahatımdır.							
16	Çok yakın olma arzum bazen insanları korkutup uzaklaştırır.							
17	Birlikte olduğum kişiyle çok yakınlaşmaktan kaçınmaya çalışırım.							

Kesinlikle katılmıyorum

Kesinlikle katılıyorum

|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
1 2 3 4 5 6 7

		1	2	3	4	5	6	7
18	Birlikte olduğum kişi tarafından sevildiğimin sürekli ifade edilmesine gereksinim duyarım.							
19	Birlikte olduğum kişiyle kolaylıkla yakınlaşabilirim.							
20	Birlikte olduğum kişileri bazen daha fazla duygu ve bağlılık göstermeleri için zorladığımı hissedirim.							
21	Birlikte olduğum kişilere güvenip dayanma konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.							
22	Terk edilmekten pek korkmam.							
23	Birlikte olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.							
24	Birlikte olduğum kişinin bana ilgi göstermesini sağlayamazsam üzülür ya da kızarım.							
25	Birlikte olduğum kişiye hemen hemen her şeyi anlatırım.							
26	Birlikte olduğum kişinin bana istediğim kadar yakın olmadığını düşünürüm.							
27	Sorunlarımı ve kaygılarımı birlikte olduğum kişiyle tartışırım.							
28	Bir ilişkide olmadığım zaman kendimi biraz kaygılı ve güvensiz hissedirim.							
29	Birlikte olduğum kişilere güvenip dayanmakta rahatımdır.							
30	Birlikte olduğum kişi istediğim kadar yakınımda olmadığında kendimi engellenmiş hissedirim.							
31	Birlikte olduğum kişiden teselli, öğüt ya da yardım istemekten rahatsız olmam.							
32	İhtiyaç duyduğumda, birlikte olduğum kişiye ulaşamazsam kendimi engellenmiş hissedirim.							
33	İhtiyacım olduğunda birlikte olduğum kişiden yardım istemek işe yarar.							
34	Birlikte olduğum kişiler beni onaylamadıkları zaman kendimi gerçekten kötü hissedirim.							
35	Rahatlama ve güvencenin yanı sıra birçok şey için birlikte olduğum kişiyi ararım.							
36	Birlikte olduğum kişi benden ayrı zaman geçirdiğinde üzülürüm.							

ÖZGEÇMİŞ

Fatma Ünlü, 05. 06. 1988 yılında Eskişehir’ de dünyaya gelmiştir. İlk, orta ve lise eğitimini Eskişehir’ de tamamlamıştır. 2009 - 2013 yıllarında lisans eğitimini Haliç Üniversitesi Psikoloji bölümünde tamamlamış, 2013 yılında Haliç Üniversitesi, Uygulamalı Psikoloji bölümünde Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır. Lisans ve Yüksek Lisans öğrenimi süresince çeşitli eğitim, seminer ve gönüllü çalışmalara katılmış, ‘’ Birdirbir Kreşi’’, ‘’ Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi’’ ve ‘’ Şişli Belediyesi’’nde stajlarını tamamlamıştır. Rota Eğitim ve Danışmanlık Merkezi ve Terapista’ da psikolog olarak görev yapmıştır.